Carl Olof Rosenius

Samlede skrifter, Bind 3 – Loven

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Carl Olof Rosenius: *Samlede skrifter, Bind 3 – Loven*.
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Guds hellige lov 1
Lovens hovedformål 10
Loven og omvendelsen 25
Virkelig antinomisme 33
De troendes frihet fra loven (I) 40
De troendes frihet fra loven (II) 49
De troendes frihet fra loven (III) 60
De troendes frihet fra loven (IV) 74
Om Carl Olof Rosenius 90

Guds hellige lov

"Vi vet jo at loven er god dersom en bruker den på lovlig vis." 1 Tim 1,8.

Dr. Swebilius sier at "mens menneskene av naturen har en viss forståelse av loven, er evangeliet derimot en hemmelighet som er skjult for all fornuft."

Likevel ser man det merkelige forholdet overalt i kristenheten, at loven misforstås og misbrukes på en slik måte at ikke bare den, men alt Guds Ord mister sin kraft.

Det er de farligste av disse misforståelsene og misbrukene vi i det følgende vil trekke frem.

Det er ikke de som forakter loven vi i denne anledning henvender oss til. Dommen over dem kan skrives med korte, men klare ord. Loven er Guds hellige vilje. Den som forakter Guds hellige vilje, forakter Gud, og Gud har aldri lovet å være nådig overfor dem som forakter ham.

Er du svak og syndig og har forbrutt deg mot Guds hellige lov, så er Guds nåde ennå stor nok til for Kristi skyld å forlate deg alt. Men forakter du Gud og hans vilje, og ikke engang bestreber deg på å elske og lyde ham, kan du derimot ikke vente deg noen forlatelse. Prøv å gjøre det klart for deg hva dette betyr.

Emnet vi har for oss er altså ikke et emne man kan bry seg om etter behag. Det bør tvert imot elskes som den evige saligheten.

At vi bruker og akter loven høyt, slår ikke til. Det som gjelder, er at vi bruker den slik loven skal brukes, "bruker den på lovlig vis."

Når vi da forstår at loven er selve Guds hellighet, så forstår vi også hvorfor ikke en eneste bokstav eller tøddel kan endres i loven. Vi forstår hvorfor loven ikke kan lempe seg etter en fallen slekts svakheter. Skulle loven endres, så måtte jo selve Guds hellighet endres.

Den som virkelig har fått syn for lovens hellighet, vil ikke lenger gjøre seg noe håp om å bli fullkommen etter loven, eller som det også kan sies: bli like hellig som Gud. Han vil med nødvendighet bli ydmyket og sønderknust. Den som fremdeles har håp om å bli rettferdig etter loven, har fortsatt et dekke for sine øyne. Han er blind og aner overhodet ikke hva det er loven krever.

"Nei," sier du, "fullkommen som Gud blir man selvfølgelig aldri – men man skal da gjøre så mye man kan!"

Nei, det er nettopp det du ikke skal. Du skal gjøre alt! – og gjør du ikke det, er du fordømt. "Forbannet være den som ikke holder ordene i denne loven og ikke gjør etter dem!" (5 Mos 27,26) – det er lovens egne ord. Og "den som holder hele loven, men snubler i ett bud, han er blitt skyldig i dem alle" (Jak 2,10).

"Men Gud er jo nådig", sier du. "Han vil for Kristi skyld tilgi om vi på et eller annet punkt kommer til kort."

Nådig – nei! Ikke mot den som ennå er loven noe skyldig. En helt annen sak er det med dem som ved troen har mottatt Kristi rettferdighet. De har intet – overhodet intet – de skylder loven. De har nemlig i Kristus nettopp den rettferdigheten loven krever. "For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud da han sendte sin egen Sønn" (Rom 8,3). De er ikke under loven, men under nåden (Rom 6,14–15).

Den derimot som er under loven, får intet ettergitt, ikke den minste smule. Jesus sier det selv: "Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste tøddel i loven forgå" (Matt 5,18).

Mennesker har lidd ubotelig skade på sin sjel, fordi de ikke gjorde seg klart, at det er noen som er under loven, og andre som er under nåden, og at det i disse to rikene styres etter vidt forskjellige prinsipper.

Nok er nåden i Kristus uendelig stor og rik. Men de som vil være "disipler av Moses", har verken lodd eller del i det. Paulus sier til og med: "For alle de som holder seg til lovgjerninger, er under forbannelse."

Å fortie dette og i stedet forkynne et kjødets evangelium, dvs. korte av på lovens krav, slik at den blir antagelig for kjødet, er den mest forferdelige og skjebnesvangre måten å misbruke loven på. Når man tar bort fra loven alt det som etter synderens mening er over evne,

og setter målet for hellighet så lavt at det er innenfor mulighetens grenser, blir selvtilfredshet og egenrettferdighet med nødvendighet følgen.

På den måten mister faktisk loven sin mening, og hensikten med den forfeiles. Det den skulle, var jo å sønderknuse og tukte. Den skulle drive oss – ikke til egenrettferdighet – men til Kristus, som er "lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror" (Rom 10,4).

Også på en annen måte kan man korte av på lovens krav og bryte dens brodd. For eksempel ved at man innbiller seg at det man ennå ikke klarer å oppfylle, skal en gang i fremtiden bli mulig med Guds hjelp. Og når dette er skjedd, er tiden inne – mener man – til å tilegne seg verdien av Kristi fullbrakte verk.

Dette er Satans bedrag. Sett nå at døden overrasket deg før målet var nådd! Kanskje allerede i natt. Da gikk du fortapt.

"Jeg setter min lit til Guds trofasthet," sier du kanskje. "Han vil sikkert ikke ta meg bort herfra før jeg er skikket for himmelen."

Det er unektelig skjønt at du har så gode tanker om Gud. Men hvor står det skrevet at Gud vil holde døden tilbake inntil vi har oppnådd den helligheten loven krever? Da måtte du for øvrig leve evig.

Er da ikke Guds Ånd rede til å stå deg bi allerede nå? Tør du påstå at feilen ligger hos Gud? At det er han som venter med å sende sin Ånd? Tør du å ta det for gitt at du har anvendt hans nåde rett? At du har påkalt hans hjelp, våket og kjempet i hans kraft med det alvor du burde? Tenker du gjennom saken, kommer du kanskje til det resultat at du ikke kan vente deg noe fra Gud som han ikke allerede har gitt deg.

Hvis dette er tilfelle, er det ute med meg, sier du. Ja, det er sant – og det var nettopp dette loven vil vise deg, for at du, ribbet for alt, skulle lære å ta din tilflukt til Jesus. Da behøver du ikke lenger å sette dine forventninger til fremtiden. Guds rike er deg nær. Den rettferdigheten loven krever, men ikke kan få av deg, kan du vinne i et hvilket som helst øyeblikk via en helt annen vei, nemlig ved troen på Kristi blod.

La oss da vokte oss for – vokte oss som for Satan selv – for en så avstumpet fortolkning av loven, at det skulle stå i menneskers makt å oppfylle den, vokte oss for den tanken at et menneske ikke kan bli frelst før dette er skjedd.

Bak en slik oppfattelse skjuler det seg en antikrist, som med list vil gjøre Kristi blod overflødig – eller i hvert fall hevde at det høyst har betydning som middel til helliggjørelse, men ikke som soning for synd. Her skjuler det seg en snikmorder, som enten med en falsk tillit til egen rettferdighet, eller med en tvingende og tærende trelldomsånd fører sjeler i ulykke.

Nei, jo hetere det blir ved Sinai, desto bedre. Jo strengere og tydeligere lovens alvorlige krav – tolket etter sin ånd – trer frem for sjelene, jo raskere finner de trøst. Da frarøves de nemlig den falske trøsten som grunner seg på håpet om lovens rettferdighet, og finner i Jesus den eneste trøst som kan holde.

Mange som ikke har noen klar forståelse for dette forholdet, vil her protestere. "Tar man det så strengt", sier du kanskje, "så blir jo mennesker fullstendig slått ut. De finner verken trøst hos Gud eller får noen kjærlighet til ham."

Men skal vi da av denne grunn endre på hva Gud har sagt? Hvem er du som våger å forfalske Guds bud og forandre hans dommer! For øvrig er det første en synder behøver verken trøst eller kjærlighet til Gud, men å bli sønderknust. Forbannet være den trøsten som villeder sjelene og fører dem inn i trelldom, egenrettferdighet og hykleri – den sikre veien til helvete. Det er denne trøsten loven skal ta bort. Og dette skjer – som før sagt – raskest og sikrest ved at loven forkynnes i all sin strenghet.

Da døperen sa: "Ormeyngel! Hvem lærte dere å flykte fra den kommende vreden? Øksen ligger allerede ved roten av trærne. Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden", da senket han hvert fjell og hver haug (Jes 40,4). Da han sa: "Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!", da hevet han hver dal. På den måten var det han banet Herrens vei, gjorde hans stier rette.

Lovens første og viktigste oppgave er altså å ydmyke synderen og vekke erkjennelsen av synd. Om noen spør hvordan denne syndserkjennelsen bør være for å være riktig, så er svaret som følger:

Det er ikke tilstrekkelig å erkjenne dine ytre overtredelser og gjerningssynder. Når det gjelder dem, har du bevisstheten om din gode vilje og håpet om fremtidig forbedring å støtte deg på. Syndserkjennelsen må derimot være av en helt annen karakter, dyp og grundig. Du må nå helt inn til syndens rot, ned til bunnen i "fordervelsens

avgrunn": ditt hjertes kjødelige trygghet, hykleri, hardhet og forakt for Gud.

Du må i erkjennelsen av dette komme så langt, at du føler deg som en ulykkelig og fortapt synder. Så lenge du ennå ikke har opplevd det onde i hjertets dyp, vil ditt "jeg" alltid stikke hodet frem. Da vil du fortsatt tenke: "jeg skal" og "jeg vil", og du vil aldri være i stand til å gripe ordet om Kristus og fullt ut hvile i Hans fullbrakte verk.

En slik dyptgående erkjennelse oppnår man vanligvis ikke umiddelbart etter å ha blitt vakt. Da kan man bli forferdet, men man blir ikke fullstendig slått ut. Det finnes nemlig en utvei – man vil forbedre seg.

Så begynner arbeidet under loven, med å forbedre seg og avlegge ulike synder. Så lenge du bare fokuserer på det ytre, og din omvendelse ellers lykkes for deg, er du ved godt mot, og fortsetter stolt med å bygge opp din egen rettferdighet.

Men så snart du begynner å se på din indre helliggjørelse, og det går opp for deg at det er hjertets renhet Gud krever, da varer det ikke lenge før du kommer i knipe. For når du skal elske Gud over alt, er hjertet ditt kaldt overfor ham og henger i stedet ved avguder. Når du burde vært i alvorlig bønn og kjempet mot synden, gir du deg lettsindighet i dens vold. Og det som er enda verre: du kan ikke engang angre eller gråte over synden slik du burde.

Da blir du fullstendig forferdet, og sier: "Jeg er fortapt, jeg er forherdet, jeg er en hykler – jeg kjemper jo ikke for alvor mot synden, og angrer den så lite."

Se – det er nettopp til denne erkjennelsen loven skal føre deg. Hva er det du føler, hvis ikke ditt hjertes kjødelige sikkerhet, hykleri, hardhet og forakt for Gud? Men det var allerede sagt til deg på forhånd at akkurat dette var lovens virkning, og at det var nødvendig at du fikk kjenne denne ondskapen.

Likevel står du utrøstelig igjen. Det er jo forferdelig å være så hard, så full av hykleri og annen synd. Men var det ikke nettopp erkjennelsen av dette du ønsket? Jo – men du ville ha følelsen av din fordervelse – ikke fordervelsen selv!

Hvordan skulle dette da skje? Det onde som du ikke har, trenger du heller ikke å føle. Det er bare det du har, du kan føle. Men nå er det

slik at du synes du ikke engang har følelsen av dine synder, men bare syndene selv. Du ser dem, men føler dem ikke.

Hører ikke også dette med til de erfaringer du må gjøre? Er det ikke den trøst du måtte finne i deg selv, du må miste – for så å bli drevet til Kristus, og finne din trøst alene i Ham?

Men slik du har det nå, er det ikke lett å søke hen til Kristus, ei heller å tro. Alt avhenger av om Gud gir deg nåde til dette – ellers er du, så langt du har kommet på omvendelsens vei, fortsatt fortapt.

Din frelser står der og kaller så mildt: "Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære." Det eneste du da har å gjøre, er å lukke fornuftens øyne, og kaste deg – slik som du er – i hans fang. Da er du frelst som en brann, revet ut av ilden. Du er vasket ren i hans blod, rettferdig, salig og glad. Og da forstår du hva det vil si at "Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror" (Rom 10,4).

Vi har nå sett at «loven er god når den brukes på lovlig vis.» Vi har redegjort både for dens rette bruk og for dens misbruk når det gjelder menneskets omvendelse.

Men også i forhold til din daglige omvendelse har loven en egen, viktig oppgave. Den skal veilede det gjenfødte, rettferdiggjorte og benådede mennesket, og være bestemmende for dets handlinger i alle mulige situasjoner. Den skal holde kjødet i sjakk når det fristes til lettsindighet, og daglig drive oss til Kristus. Det eneste vi nå mangler, er å forklare en farlig villfarelse som av og til dukker opp på noen steder, nemlig antinomismen.

Antinomistene avviser loven som unødvendig og unyttig for både vekkelse, omvendelse og helliggjørelse.

Her taler vi ikke om den frykt som rådet hos Moses disipler, når loven ble forkastet som grunnlag for frelse. Det synet, at man ved troen setter loven ut av kraft, kjenner vi fra Paulus' tid (Romerne 3, 31), og det finnes fortsatt i dag. De har aldri lært å skille mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse, mellom lov og evangelium, eller mellom samvittighet og kjød. For dem var Paulus derfor iblant altfor evangelisk, idet han åpnet døren til nådestolen på vidt gap. Andre ganger var han altfor streng, ved å rette oppmerksomheten mot ting de hadde latt passere.

Det er ikke disse menneskenes betenkeligheter vi taler om. Vi taler om de virkelige antinomistene, som hevder at loven er uten

betydning for omvendelsen, og for å bevise dette hevder de at det kun er evangeliet – ikke loven – som har virket på deres egne hjerter.

Dette er imidlertid en stor misforståelse. Hva skulle vel nåden virke, dersom synden ikke var kjent? Og det som avdekker synden, er loven – også når den taler gjennom Kristi sår. Den virker som oftest umerkelig, og i det skjulte: "Men jeg kjente ikke synden uten ved loven." Romerne 7, 7.

Loven skaper ikke liv, men arbeidet den gjør, hjelper til at evangeliet kan skape liv. Loven er plogen, evangeliet er såkornet. Det er sant at man ikke får avling bare ved å pløye. Men er ikke jorden pløyd først, nytter det ikke å så. Såkornet blir liggende på overflaten, det tørker inn, eller fuglene spiser det opp.

Som en støttende argumentasjon for påstanden om at loven skulle være overflødig for dem som er født på ny og har den villige ånd, viser man til bibelsteder som man legger en annen betydning i enn det de egentlig har. For eksempel: "Men nå når troen er kommet, er vi ikke lenger under tuktemesteren." Galaterne 3, 25, eller: "Loven er ikke gitt for den rettferdige." 1. Timoteus 1, 9. Man skal ikke binde samvittigheten med loven, heter det.

Det er heller ikke din samvittighet, men ditt kjød, jeg vil binde – såfremt du er under nåden. Men dersom ditt hjerte ikke er rett for Gud, slik at du i ditt indre gleder deg over Guds lov, men derimot holder en eller annen synd skjult, da skal også din samvittighet være bundet. Ja, både legeme og sjel skal være bundet til helvete, og det som således bindes på jorden, skal også være bundet i himmelen. "Dersom dere lever etter kjødet, da skal dere dø." Romerne 8, 13.

Men er du virkelig en kristen, er ånden villig og trenger ikke å bindes av loven. Men kjødet er svakt, seigt og ondt, og det er kjødet som trenger tilrettevisning og tukt. Som Luther sier et sted: "Pisk og bissel hører ikke hjemme i brudekammeret, men i stallen hos eselet."

"Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast, og la dere ikke igjen legge under trelldommens åk. – La bare ikke friheten bli et påskudd for kjødet." Gal 5,1 og 13.

Nå lov og pris, jeg vet ei mer
som står tilbake, alt er ferdig.
Hva enn hos meg jeg føler, ser
er Lammet dog den ære verdig,

at det for meg har sonet alt
og tusenfold for meg betalt
alt, ja alt

Visst er jeg ei tilfreds med meg,
for i mitt kjød bor synder alle
Mitt hjerte har ennu i seg
det gamle eples bitre galle
Hvi synger jeg dog glad og fro
Om evig glede, fred og ro,
glad og fro?

Det kommer Jesus, blott av deg,
kun du er verdig frydesangen,
du gav ditt dyre blod for meg
og er for meg til Gud inngangen
I all min største usselhet
har jeg dog full rettferdighet
blott derved

Når jeg er skrøplig og svak,
adspredt fra alt som møter øyet,
da har jeg en som natt og dag,
min talsmann er hist i det høye,
som for Guds ansikt står for meg
og som i alt fremstiller seg
helt for meg

Når jeg er kald, så er han varm
er jeg adspredt, er han andektig,
når jeg er syndig, svak og arm,
da er han hellig, rik, allmektig
Kun usselhet har jeg i meg!
Min hellighet har han i seg,
ja, i seg.

Det beste mennesket i seg
er døden verd, har synd utallig
selv ringest kristen er i deg,
o, Jesus, helt rettferdig, salig.
Lov, ære, pris evinnelig!

All salighet er blott i deg
blott i deg.

Lovens hovedformål

Guds ord kan etter sitt innhold deles inn i to hovedkategorier: lov og evangelium. Det finnes ingenting i bibelen vedrørende Guds frelsesplan som ikke faller inn under ett av disse to begreper. Forstod vi derfor bare loven og evangeliet, så forstod vi også hovedsaken, det hele.

Inn under loven faller alt det i Guds ord som lærer hva vi skal være og gjøre, alt det som krever noe av oss, det være seg indre egenskaper eller ytre handlinger. Det er nemlig det med Guds lov, at den gjør krav på hele mennesket – dets hjerte, dets tanker, dets begjær, kort sagt hele menneskets personlighet. Derfor sier ikke budene: din hånd, din fot, eller din tunge skal gjøre, eller la være å gjøre dette. Den sier **du** – dvs. den henvender seg til hele menneskets personlighet.

Ta for eksempel det første bud. Det krever i sannhet "hele vårt hjerte, hele vår sjel, all vår styrke og hele vårt sinn." Hva rommes vel ikke i kravet om at vi skal elske og frykte Gud over alle ting, og sette all vår lit til ham!

Frykte Gud over alle ting – det vil si, at jeg ikke må leve i kjødelig trygghet, likegyldig for alt som angår Gud og min sjel. Det vil si at jeg ikke lettsindig gir meg synden i vold, men i den grad frykter for å gjøre Gud imot, at jeg heller er villig til å tåle hvilken som helst lidelse, ja, at jeg heller vil dø enn å synde mot Gud. Det vil si at jeg våker og ber, og står i kampstilling til synden, ikke på liksom, men på alvor, ikke nå og da, men alltid.

Å elske Gud over alle ting – det vil si at det skal være min største glede og høyeste lyst i Ordet og bønnen å omgås med Gud. Det vil si at jeg fremfor alt tenker på ham, taler om ham, med glede gjør alt det

han ber meg å gjøre, og at jeg villig bærer de lidelser han tillater å bli påført meg. For slik har man det overfor den man virkelig elsker.

Sette sin lit til Gud – det krever at jeg fast og ubetinget stoler på Gud. Det forbyr dermed all tillit til meg selv. Det forbyr alt overmot og egenkjærlighet, all motløshet og tvil, all bekymring som grunner seg på vantroen.

Kort sagt – går du gjennom budene, vil du finne at de ikke krever en eller annen prestasjon, de krever ikke et enkelt av legemets lemmer, som hånden, foten eller tungen. De krever hele menneskets personlighet. Derfor kan Jesus i Matt. 5 si at den som blir vred på sin bror, i Guds øyne er lik en morder, og at den som ser på en annens ektefelle for å begjære henne, dømmes av Gud som en ekteskapsbryter.

Vi ser av dette at Guds lov ikke bare tar sikte på de ytre handlingene, og sier oss hva vi skal gjøre og hvordan vi skal gjøre det. Det den først og fremst tar sikte på er vårt hjerte, dvs. den sier oss **hvordan vi skal være**. Altså hører også det i Guds ord som taler om vårt sinnelag og våre egenskaper inn under loven. Anklages jeg f.eks. for likegyldighet, hardhet, lettsindighet, hovmod, egenkjærlighet, ulyst til Guds ord og bønnen osv., så er det loven som anklager meg.

Men ikke nok med det. Vi finner også at det er nettopp vårt indre – vårt sinn og vårt hjerte – som er det mest betydningsfulle. Det er dette Gud først og fremst gjør krav på.

Om jeg utad lever frommere enn noen annen, gjør det gode og avholder meg fra det onde, men i hjertet huser syndig begjær og ulyst til det gode, så regner Gud meg på lik linje med de som utøver de samme synder i handling, og dømmer meg deretter. Gjør jeg således det gode bare av tvang – i håp om belønning eller av frykt for straff – da er jeg ikke i stand til å gjøre en eneste gjerning som i Guds øyne er virkelig god.

Slik er Gud, og slik er hans hellige lov. For hva annet er vel Guds lov, enn Guds hellighet, Guds natur og Guds vilje, uttrykt med ord.

Slik han selv er, slik vil han at også vi skal være. Det han selv elsker, vil han at også vi skal elske. Hva han selv hater, vil han også at vi skal hate. Han kan ikke være tilfreds med at vi hater og forakter det han selv elsker, eller at vi elsker det han hater. Like lite som han selv kan forlikes og omgås med synden og Satan, like lite kan han tåle at vi gjør det.

Derfor stiller han også seg selv opp som eksempel, og krever at vi skal være hellige og fullkomne som han selv er: "Dere skal være hellige", sier han, "for jeg, Herren deres Gud, er hellig." 3 Mos 19,2. "Vær da fullkomne," sier Jesus, "likesom deres himmelske Far er fullkommen." Matt 5,48.

Akk, de arme dårer som sier: Gud kan ikke kreve mer av oss enn vi makter! For om Gud ikke krevde mer av oss enn vi – falne syndere som vi er – kan svare for, da ville ikke "hver munn bli lukket, og hele verden bli skyldig for Gud," og da var Kristus død til ingen nytte!

Hovedspørsmålet i denne forbindelse dreier seg om lovens egentlig oppgave og formål, dens rette bruk og dens misbruk. Blir dette mottatt i lydighet, ville det kunne løse tusenvis av de knutene vantroen knytter. Men den står der også som en prøvestein, et punkt det strides om, for her settes det et skille mellom de sanne og de falske kristne.

Om lovens betydning for et menneskes frelse, sier Paulus bl.a. følgende: "Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud. Derfor blir intet kjød rettferdiggjort for ham ved lovgjerninger. For ved loven kommer erkjennelse av synd."

Her kreves ingen spesiell skarpsindighet. Ordene skal forstås slik de lyder. Hensikten med Guds hellige lov var ikke at verden ved dens hjelp skulle bli from og rettferdig for Gud. Hver munn skulle tvert imot lukkes.

I Rom 5,20 er apostelen inne på det samme: "loven kom til," sier han, "for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!"

Det var ikke helt slik jeg hadde tenkt. Jeg tenkte at om jeg bare la meg loven alvorlig på hjertet, så skulle det lykkes meg til sist å få seier over synden. Jeg tenkte at loven kom til for at synden skulle beseires, men så sier Paulus her at den kom til for at synden skulle bli større!

Men dette, at synden blir større, skal da ikke det forstås slik at det er syndserkjennelsen som blir dypere, at sorgen over synden blir bitrere, og ikke at selve synden blir større? Den må da ved hjelp av budet bli mindre og mindre?

Ja, det skulle man gjerne tro, men hør hva apostelen sier om dette: "Jeg kjente ikke synden uten ved loven. For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men syn-

den benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død. Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live. Jeg derimot døde. Og det viste seg at budet, som skulle være til liv, ble til død for meg. For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det." Rom 7,7–11.

Tydeligere og mer ettertrykkelig kan det ikke sies. Synden benytter seg budet og vekker alle slags begjær. For uten lov er synden død. Begjæret i vårt indre – som er vår egentlige synd – gjør seg ikke i den grad gjeldende så lenge det får lov til å være i fred. Men kommer loven til det med sine bud og forbud, livner det til.

Om dette ord – at synden er død – sier dr. Gezelius: "Synden er død, dvs. den rører seg ikke så heftig i oss, den strider ikke så åpenlyst og forsettlig mot Guds lov, ei heller viser den seg i sin fulle styrke så lenge den ikke erkjennes som synd."

Forklaring på det er denne:
Så lenge synden er fri og uhindret av loven, ligger det onde begjær – som jo er den egentlige synd – i en uvirksom dvaletilstand i hjertets dyp. Men så snart loven kommer til og vil underkue begjæret, egges den skjulte ondskap til strid, den utfolder seg som aldri før og er ikke lenger til å skjule.

Et uvørent barns ondskap og trass vekkes og kommer til utbrudd nettopp når barnet ikke får sin vilje. En flod, man demmer opp for, stiger og går over alle sine bredder. På samme måte forholder det seg med synden og loven. Loven er med sine bud og forbud ikke i stand til å hemme begjæret, eller til å omskape hjertet. Tvert imot! sier Paulus. Jo mer loven forbyr det onde begjær, desto mer rører det på seg der inne.

Nå er det imidlertid først og fremst vårt indre Gud vil skulle være hellig og godt. Det er kjærlighet og lyst til det gode, han vil skal være drivkraften i alt vi gjør. Uten dette er ingen god gjerning i Guds øyne virkelig god, for Gud ser til hjertet. Når nå dette vårt indre er blitt verre, så er dermed selve synden blitt større.

Å la hånden og dens gjerning være viet Gud, mens hjertet, viljen og lysten er viet til synden – hva er vel det annet enn å gi Gud skallet og synden kjernen, gi Gud agnene og djevelen hveten?

Men nå vil også en helt ny synd, en synd som overhodet ikke fantes før loven kom til, som regel vise seg. Vi blir bitre på selve loven, vi jamrer oss som om den gode hellige tuktemester var en tyrann, og vi knurrer mot Gud, som har gitt oss en lov vi ikke er i stand til å holde. Dermed har ondskapen nådd sitt høydepunkt – ikke bare står vår lyst til det onde, men vi er fulle av bitterhet mot Gud og hans hellige lov.

At det virkelig forholder seg slik, kan enhver oppriktig kristen av egen bitter erfaring bekrefte. Nettopp da han ved Guds nåde var blitt vekket opp av syndesøvnen, og i dypeste bekymring for sin sjels frelse arbeidet på sin omvendelse – nettopp da lovens trusler, bud og forbud larmet som verst i hans indre, og han fattet de beste og mest alvorlig forsetter – nettopp da ble han mer ulykkelig enn noen gang før.

Aldri har han i den grad vært prisgitt synden som nå. Aldri har den rast i hans indre så voldsomt og iherdig som nå, og aldri har han selv vært så ynkelig svak og elendig som nå. All den fromhet som han – kanskje gjennom flere år – med stor møye hadde arbeidet med å bygge opp og verne om, bryter sammen under presset av syndens veldige flod, som om den var en demning bygd av høy og strå.

Han synder som aldri før, han skammer seg over det, han ber, han reiser seg, men faller på ny. Og nå står han der som et forferdet øyenvitne til hele den ynkelige ødeleggelse, som ingen menneskelig kraft eller visdom, ja ikke engang Guds lov kan forhindre, ettersom det er nettopp den som er årsaken til det hele.

"Hva skal vi da si? Er loven synd? Langt derifra! Men jeg kjente ikke synden uten ved loven. For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død – Så er da loven hellig, og budet hellig og rettferdig og godt. Har da altså det som er godt, voldt meg døden? Langt derifra! Men synden gjorde det, for at den skulle vise seg som synd, ved at den benyttet det som er godt, til å føre død over meg. Ved budet skulle synden bli overmåte syndig. For vi vet at loven er åndelig, jeg derimot er kjødelig, solgt til trell under synden. Jeg skjønner ikke det jeg gjør. For det jeg vil, det gjør jeg ikke. Men det jeg hater, det gjør jeg." Rom. 7.

Legg merke til ordene: "jeg er kjødelig, solgt til trell under synden – For det jeg vil, det gjør jeg ikke. Men det jeg hater, det gjør jeg."

Det var nettopp dette vi skulle lære. Og når vi ikke vil la oss overbevise av Ordet som sier oss dette på forhånd, så må vi lære det via erfaring. Hadde Peter skjærtorsdag latt seg overbevise av Jesu egne ord om hans svakhet, ville han med all sannsynlighet blitt spart for den bitre erfaring han noen timer senere måtte gjennom.

Det skal mye til, og det vil koste mange sørgelige erfaringer, før et menneske blir så avkledd og ydmyket, så overbevist om sin i bunn og grunn fordervede tilstand, at det oppgir alle forsøk på å frelse seg selv – eller i alle fall å kunne bidra til det.

Så lenge det fremdeles finnes en mulighet som ikke er prøvd, noe som vi mener selv å skulle prestere, så lenge får ikke Kristus enerett på vår frelse, og så lenge får vi lov til å forbli under lovens trykk, uten hjelp og ulykkelige inntil vi til slutt, fullstendig utmattet, segner under byrden, oppgir det hele, og faller som døde til jorden for frelserens føtter.

Denne ulykkelige tilstand ville bli fremskyndet ikke så rent lite, om vi bare tenkte over at Gud ser til hjertet, og fikk vår oppmerksomhet vendt mot vår indre fordervelse. Den ville fremskyndes om vi bare tenkte over, at et menneske umulig kan kalles fromt, hvis det kun ved hjelp av en makt utenfra, nemlig loven, blir tvunget til å gjøre det gode, mens det innerst inne fremdeles henger ved synden, ja, til og med er bitter på loven og dens tvang, og dermed bitter på Gud.

Ondskap av denne art er loven i hvert fall ikke i stand til å fjerne. Den vekker den snarere til live. Den som for fullt alvor blir klar over dette, vil snart gi opp å vente seg noe av loven eller seg selv, og uten forbehold gi seg inn under Guds dom. Hans munn er lukket, han står skyldig for Gud. Og det var nettopp dette loven skulle virke.

Det eneste Gud nå forlanger av synderen er at han, så fortapt og fordømt som han er, av Kristi fylde mottar nåde som nåde. At han tror, og tar imot forløsningen i Kristus Jesus. I samme øyeblikk som dette skjer, er alt godt.

Slik bekreftes da Skriftens ord:

"Loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!" Rom 5,20.

"Slik er loven blitt vår tuktemester til Kristus, for at vi skulle bli rettferdiggjort av tro." Gal 3,24.

"Kristus er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror." Rom 10,4

"For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse" Rom 8,3.

"Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre." Gal 3,13.

Dette er lovens hovedformål. Andre gode virkninger av loven, er at mange – ellers gudløse mennesker – av frykt for straff holdes i sjakk, slik at de ikke som ville dyr, forstyrrer den offentlige sikkerhet og orden. Og til slutt, så har de troende i loven en kjær og pålitelig veileder – eller sagt med andre ord: et klart og tydelig utkast til det åndelige hus, som av troen og kjærligheten bygges i deres hjerter. Denne siden av lovens gjerning skal vi dog ikke gå nærmere inn på her.

Når det nå står klart for oss hva som er lovens hovedformål, vil det ikke være vanskelig å skille mellom dens rette bruk og dens misbruk.

Loven ble gitt for at hver munn skulle lukkes og hele verden bli skyldig for Gud. Allikevel finnes det midt i kristenheten utallige mennesker som gjør loven til frelsesvei, og ved hjelp av den søker å bli rettferdig for Gud. Ved dette oppstår for det første fariseere, både av det grovere og finere slag.

Disse mener om seg selv at de er kristne, fromme og rettferdige for Gud når de kan peke på den og den ting i loven som de i det ytre – og kanskje også til dels i det indre – har oppfylt. De vet naturligvis godt at fariseerne på Jesu tid ikke var kristne. De tror også at det er riktig det Paulus sier, at ingen blir rettferdiggjort ved lovgjerninger. Men de mener dog heller ikke om seg selv at de er slike mennesker. Med dem er alt tilsynelatende gått så riktig for seg.

Fra å være alminnelige, overfladiske verdensmennesker, er de blitt vekket til omsorg for sin sjels frelse. De har slått inn på omvendelsens vei: har begynt å lese Guds ord, be, ta avstand fra synden og verden og gjøre det som er godt – alt sammen noe som er klart og tydelig foreskrevet i Guds ord. Og alt dette har lykkes så godt for dem at de føler seg tilfreds. De er som fariseeren i tempelet som utelukkende takker Gud for at han ikke var som andre mennesker.

Så godt har altså omvendelsen lykkes for dem, at det er blitt deres ulykke. De fant trøst og fred i selve omvendelsen. Årsakene til at det utviklet seg på den måten kan være mange. Kanskje var vekkelsen de opplevde ikke særlig dyp. De fikk bare en forståelse av at den alminnelige brede vei ikke førte til livet. Derfor slo de inn på en annen vei, og mente som så, at når de vandret på en annen vei enn verden, så var alt som det skulle være.

De sluttet med diverse ting som i verden var vanlig, og begynte med ting som var skikk og bruk blant de kristne. Men at Gud ser til hjertet, og krever at et menneskes trang og sinn står til det gode, hadde de ingen forståelse for. Like lite forstod de hva det vil si å bli født på ny – bekymret seg heller ikke særlig om det. De hadde tilfredsstillelse nok i den tidligere nevnte fremadskridende forbedring og fromhet.

Og lykkes det ikke alltid så godt som de skulle ønske, så tenkte de straks: Også de kristne har sine feil – og Gud er jo nådig! – som om de hørte til blant dem som "ikke er under loven, men under nåden."

De har også hatt det for vane å gå på akkord med loven. De sier som følger: Det og det, er er det ingen dødelig som kan prestere. Derfor kan det heller ikke være Guds mening å forlange det av oss. De setter på denne måten målet for hellighet såpass lavt, at de kan unngå å stå som skyldige for Gud.

Om de også har forstått at lovens egentlige oppgave er å virke syndserkjennelse og anger, så anfekter det dem ikke. Samvittighetsnag over en og annen bestemt synd har de jo visselig hatt – en syndserkjennelse på linje med Kain. Men samtidig har de dog alltid hatt bevisstheten om deres gode vilje og deres gode sider å trøste seg med. De har dermed aldri med hele seg vært inne under Guds vrede og dom.

Hovedtrekkene ved en falsk omvendelse er herved nevnt. Å regne opp alle de forskjellige måter den kan utvikle seg på er umulig. Men sagt i korthet: den som aldri helt har gitt opp det gamle håp om Guds nåde, aldri kommet til kort med sin omvendelse, og aldri i sitt indre følt seg rammet av Guds dom, han mangler ennå det vesentlige i en rett omvendelse.

Om dette sier Luther i en preken til 3. påskedag:
"En rett anger i Skriftens betydning av ordet er ikke en slik selvgjort tanke, som man har kalt contritio og attritio: hel og halv anger. En

rett anger er, når samvittigheten virkelig begynner å gnage og trykke, og hjertet for alvor frykter for Guds vrede og dom. Det er ikke en anger over enkeltsynder og åpenbare overtredelser av de ti bud – hvor man skjelner mellom de ulike handlinger – men dog tross alt kan finne noe godt hos seg selv. **Det er en anger som omfatter hele din person**, det innerste i ditt vesen og det liv du lever, ja, hele din natur, og gjør det klart for deg at du er under Guds vrede og fordømt til helvetes ild."

Vel kan det begynne med anger over en enkelt synd – slik tilfellet var med David da han ble krevd til regnskap for sin synd mot det femte og sjette bud. Men snart er det hele ditt liv anklagen gjelder. Den kaster deg brått – som ved et tordenslag fra himlen inn under Guds vrede, og sier deg at du er et fortapelsens barn. Da gripes ditt hjerte av en slik forskrekkelse, at hele verden blir for trang for deg.

Å gjøre loven til frelsesvei skaper for det andre disse ulykkelige, hensynsløse sjeler, som stadig finner mangler ved deres omvendelse, men dog aldri gir opp håpet om at de ved iherdig bønn og kamp vil nå frem til seier – og så, når dette er skjedd, kan tilegne seg nåden i Kristus.

De er for godt opplært til å tro at de ved lovgjerninger i bokstavelig forstand kan bli rettferdiggjort. Men – tenker de – det er hjertet, Gud gjør krav på: kjærlighet, anger, ydmykhet, bønn – og så søker de ved hjelp av disse lovgjerningene i åndelig forstand å vinne Guds velbehag.

Men at dette skulle være det samme som å ville bli rettferdiggjort ved lovgjerninger, det verken vil eller kan de forstå. De betrakter det bare som en "rett omvendelse" – en slik, som ifølge Guds uttrykkelige ord er nødvendig. Egenrettferdighetens smitte har således kun angrepet deres indre, menneskets hjerte og sinn, noe som imidlertid kun har gjort sykdommen enda mer pinefull og alvorlig.

Men har da ikke Gud stilt krav om nettopp disse sinnets gjerninger – både omvendelse, anger, kjærlighet og bønn?

Det har han unektelig gjort. Men, som et motspørsmål til dette: omfatter hans krav da ikke også de ytre gjerninger?

Det er imidlertid slett ikke dette spørsmålet dreier seg om. Vi har det foregående uttrykkelig fremhevet at Gud i sitt hellige ord først og fremst tar sikte på et menneskes indre. Det er dypest sett dette loven

gjør krav på, og da i særdeleshet det første bud. Men feilen er den, at man gjør disse ytre eller indre lovgjerninger til frelsesvei, og søker på denne veien å nå frem til rettferdighet.

Ubevisst for en selv, er det dette som også er tilfelle når man sukker: Gid jeg dog rett kunne be, angre og elske! Om jeg bare ikke var så kald, hard og følelsesløs, så skulle jeg vel kunne tro at Gud var meg nådig! Slik stritter det arme hjertet imot, når Gud setter inn for å oppnå sin hensikt.

Meningen var jo at du – stilt overfor lovens krav – skulle bli skyldig for Gud, og da i særdeleshet når det gjelder dens krav på det indre menneske.

De ytre krav lot seg lettere oppfylle – men du vil vinne Guds velbehag ved å oppfylle de indre. Dette er grunnen til at du aldri får fred, aldri får visshet og klarhet i ditt gudsforhold, men kastes hit og dit som en liten båt på et opprørt hav. Du vil ikke gå inn under dommen med alt du har, eller kan å få i deg selv. Du ser det som nødvendig å vinne i ditt strev med å oppfylle loven.

Denne veien er imidlertid ikke farbar. For var "rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn." Gal 2,21.

Vi skal nevne enda en misforståelse angående hva loven er i stand til.

Foruten disse, som ved hjelp av loven vil bli rettferdige, finnes det andre som ved lovens hjelp vil bli hellige.

Hvor ofte hører man ikke en ellers forstandig kristen i dyster fortvilelse sukke: Akk! vel vet jeg, at ingen blir rettferdiggjort for Gud ved loven, men at Kristus alene er vår rettferdighet. Jeg vet, at "vi blir rettferdiggjort uforskyldt av hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus," – men det står jo i Guds ord at Kristus ikke bare er blitt oss rettferdighet, men også helliggjørelse, og at "uten hellighet skal ingen se Herren." Og jeg arme menneske er så sløv og likegyldig. Jeg makter ikke for alvor å legge loven på sinnet til helliggjørelse.

Om bare det en gang kunne lykkes for lovens hammer å knuse mitt harde, syndige hjerte – om jeg bare kunne nå dit, at jeg for alvor følte syndens bitterhet, så skulle jeg vel derved kunne lære meg å vokte meg for den!

Det er en gammel og dypt rotfestet innbildning som her trer frem i ny skikkelse, forestillingen om en evne vi skulle være i besittelse av, bare lovens bud fikk vakt den til live.

Hvilken forvirring som dog råder i et slikt sorgfult menneskes sinn! Samtidig som han minner om den viktige sannhet, at Kristus er blitt oss både til rettferdiggjørelse og helliggjørelse, så tror og klager han for ramme alvor over at hans manglende helliggjørelse skyldes at hans følelse av lovens trusler og dommer ikke er tilstrekkelig dyp. Han mener åpenbart at denne følelse – om den fantes – skulle hjelpe. Han mener at man ikke burde tro så mye på Kristus, men snarere senkes dypere i angst og sorg over synden for å bli hellig!

Menneske! gi dog akt på de hellige ord, og merk deg hvordan de lyder. Det står ikke at loven, men Kristus er blitt oss til rettferdighet og helliggjørelse. Og Kristus er ikke det samme som loven, dens trusler og dommer.

At Kristus blir oss til helliggjørelse, skjer ved at vi ved troen på ham og hans rettferdighet frigjøres fra loven, får fred med Gud ved syndenes forlatelse, og i denne troens fred og lykke får en innstilling til Gud, som barnet til sin far, med lyst og trang til å være ham til behag.

Da gjør jeg det gode, ikke ved at jeg drives av lovens trusler og krav, men frivillig, av kjærlighet til Gud og lyst til å gjøre hans vilje. Dette er hva Kristus, når han ved troen bor i våre hjerter, virker i oss. Han er gitt oss av Gud både til rettferdighet og helliggjørelse.

Loven derimot virker aldri slik. Det er heller ikke til dette vi har fått den. Den skal tvert imot vekke synden til live(Rom 7,7–11), avsløre den i dens grenseløse syndighet(7,13), for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud(3, 19). Derfor kalles også loven en bokstavens pakt som slår ihjel, en tjeneste som fører til fordømmelse (2. Kor. 3), et trelldommens åk (Gal 5,1) og en tuktemester til Kristus (3, 24).

Til alt dette skal loven tjene. Men til helliggjørelse duger den ikke. Å virke lyst og kraft til det gode er noe den verken kan eller vil. Det faller fullstendig utenfor dens rammer – "For bare hvis det var gitt en lov som hadde kraft til å gjøre levende, kom rettferdigheten virkelig av loven." Gal 3,21.

Sant nok – og det er muligens dette som har forvirret deg – det finnes en bestemt type troshelter, med en samvittighet som nok kunne hatt behov for å vekkes og sønderknuses av loven. Med et mot – eller lettsindighet om man vil – som grenser til frekkhet, misbruker de nåden og evangeliet. Feiltrinn og fall volder dem ingen bekymring.

Idet de påberoper seg den frihet evangeliet gir, hyller og forsvarer de kjødets frihet til å leve slik det vil. Deres tro er sterk. Den anfektes aldri, men virker heller ingen forandring i deres indre. Deres sinn er derfor stadig like ubrutt, de er tilfreds med seg selv, og innretter seg fritt og uten skrupler med deres skjødesynder.

En slik tro betegnes i vår bibel som en død tro. Der hvor den finnes, har loven ennå ikke fått lov til å virke etter sin hensikt – til ydmykelse og fordømmelse.

Det er likeledes sant, at også de troende har stor nytte av loven. Den gjør dem i virkeligheten flere betydelige tjenester, dog ikke den som du gjør deg håp om, nemlig at du, ved lovens virkning i samvittigheten skulle lære deg å vokte deg for synden, og slik gjøre fremgang i helliggjørelse. Tvert imot! Som tidligere sagt, så forøker den kun det onde i ditt hjerte.

En sann kristen bruker loven best når han i samvittigheten er aller mest fri fra den. Når hans glede og visshet i troen er størst, og han holder Kristi rettferdighet for å være fullt ut tilstrekkelig for Gud. Da er nemlig hans hjerte aller mest barnlig og varmt, takknemlig og villig.

Da er han – uten at han tenker over det – ivrig etter å være sin Gud til behag, og til dette formål er den veiledning loven kan gi ham kjær. Den driver ham ikke av sted med trusler og tvang, den gir ham heller ikke kraft, men tjener ham kun på samme måte som arkitektens tegning av et hus tjener en byggmester.

For det andre: En kristen anvender loven best når han begrenser dens virkefelt til kjødet og den praktiske livsførsel, men holder samvittigheten fri fra den. Altså, at han ikke tillater den å blande seg inn i spørsmålet om hans stilling overfor Gud.

Han sier da til loven med Luthers ord:
"Når det gjelder mitt liv – hva jeg skal gjøre, og hvordan jeg skal være – da vil jeg gjerne høre, og lyde dine bud. Men trenger du deg inn i min samvittighet, og blander deg inn i min stilling overfor Gud, da

vil jeg ikke vite av deg. Det er nemlig på forhånd en gitt sak at jeg, stilt overfor loven, kommer til kort og blir fordømt. For å kunne bestå for Gud behøver jeg, og har jeg en annen rettferdighet. Altså – jeg rådspør og følger deg gjerne, når det gjelder min daglige vandring. Dessuten, så har jeg et ondt, underfundig hjerte og et tregt og ubøyelig kjød, som bestandig strider mot ånden. Hjelp meg mot dette! Vær for meg en pisk og et bissel jeg kan bruke på kjødet."

Ved å anvende loven på denne måten, holdes en kristen alltid våken og beskjeftiget. Han forblir fattig og hungrer bestandig etter nåde på ny. Slik lever han i stadig behov av Frelseren, av evangeliet, bønnen og nattverdbordet m.m.

Brukes loven slik, da brukes den rett. Det er altså ikke troen på Kristus, men mangel på tro, som gjør deg så "grenseløs syndig". Det er ditt – i all hemmelighet – lovbundne sinn som ennå bestandig fremkaller Guds vrede og vekker synden til live.

Selv om du en gang er kommet til troen, vil loven stadig på ny trenge seg inn i samvittigheten, hvor den slår ned på dine mangler og ditt urene sinn, gjør deg nedslått og elendig til mote, fordriver troen og freden i Kristus – og viser med det samme sin ufeilbarlige evne til å egge og oppvekke synden.

Eller hva var din erfaring første gang du kom til troen – så sant du i hele tatt har opplevd dette? Ble du ikke da et helt nytt menneske, villig og vel skikket til å gjøre din himmelske fars vilje? Et nytt menneske, som av hjertet forbannet de synder som før var de kjæreste og mektigste for deg, som enkelt og med lyst gjorde det som før var vanskelig, ja umulig. Og den samme tro har fremdeles den samme kraft.

Loven derimot – hva virket den når den for alvor satte inn mot ditt hjertes indre? Var det ikke da, du ble svak og syndig, mer enn noen gang før? Var det ikke da, at "synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær"? Men samme kraft, og samme virkning har loven fremdeles, så snart den kommer inn i samvittigheten og jager troen og den barnlige tillit og fred i Kristus på flukt.

Har du aldri forstått den lærdom som ligger i den fulle beretningen i 2. Mos. 32?

Under storslåtte naturbegivenheter hadde Gud på Sinai gitt sin hellige lov. "Da tok det til å tordne og lyne. En tung sky la seg over fjellet, og det hørtes en meget kraftig lyd fra horn – Hele Sinai berg

sto i røk, fordi Herren var steget ned på det i ild – Hornets tone økte i styrke og ble stadig sterkere. – Da skalv alt folket i leiren." 2. Mos. 19.

Så forferdende og majestetiske var de bevis Gud gav på sin nidkjærhet for at hans bud skulle bli etterlevd. Og det første og største bud var dette: "Du skal ikke ha andre guder enn meg." Det samme gjentas i vers 23: "Dere skal ikke gjøre dere noen gud ved siden av meg. Guder av sølv eller guder av gull skal dere ikke lage dere." "Hele folket så røstene og ildtungene og tonen fra horn og fjellet i røk. Og da folket så og hørte dette, skalv de og holdt seg langt borte."

Nå hadde folket såvisst blitt alvorlig forskrekket av loven. I dette manglet det ingenting. Men hva leser vi i kap. 32? Moses hadde ikke en gang nådd til å komme ned fra fjellet, før folket fikk laget seg en gulvkalv som de kalte deres Gud. Så lite hadde loven og forskrekkelsen de hadde opplevd ved Sinai berg klart å hellige deres hjerter – eller dog i det minste forhindre at synden kom til utbrudd.

Begivenheten står som et evig gjeldende bevis på at det ikke er gitt noen lov som kan gjøre levende. Den bitreste anger over synden, og de groveste syndefall veksler ofte om hverandre. Man synder, forferdes, synder igjen, forferdes, gråter og engster seg, for så å synde igjen. Det blir ikke annerledes ved Sinai. Det er umulig for loven å tvinge frem helliggjørelse i et menneskes hjerte.

Paulus går til og med så langt at han sier at vi først må være "døde fra loven" før vi er skikket til sann helliggjørelse. I Rom 7,4 heter det: "Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde, så vi kan bære frukt for Gud." I kap 6, 14: "For synden skal ikke få herske over dere, for dere er ikke under loven, men under nåden." Og i Gal 2,19: "For jeg er ved loven død for loven for å leve for Gud."

"Døde" – dvs. atskilt fra loven. Og dette for at vi skal "bære frukt for Gud", "leve for Gud" og synden således ikke få herredømme i oss, fordi vi ikke er under loven, men under nåden.

Leve for Gud og bære frukt for Gud kan vi altså først, når vi er døde fra loven. Og jeg som hadde tenkt, at bare jeg riktig kunne få loven inn i samvittigheten, så skulle jeg leve for Gud.

Men i Rom 7,1–4 sier Paulus at jeg først må være like så løst fra loven som en kvinne, når mannen hennes dør, er løst fra loven som bandt henne til ham. Og i v 7-19 forklarer han hvorfor. Så lenge det er loven

som hersker i samvittigheten, skjer nemlig kun det at synden vekkes til live og utfolder seg med forøket kraft.

Om jeg da også i det ytre gjør gode gjerninger som er i overensstemmelse med lovens bokstav, så gjør jeg dem ikke for Gud, men for loven. Dvs. jeg gjør dem ikke av kjærlighet til Gud og lyst til å gjøre hans vilje, men pga de trusler og de løfter som er knyttet til loven. De kan således med full rett kalles lovgjerninger, ettersom det er loven man kan takke for at jeg gjør dem. Men dette er ikke helliggjørelse.

Til helliggjørelse kreves som det første, et hjerte som har sin lyst i det som er godt. Men en slik hjertets hellighet vinnes kun ved at jeg i troen opplever den store lykke å være fri fra lovens dom, rettferdig og salig i Kristus – kort sagt: å være fri fra loven.

Dette har også Jesus lært oss, da han sa: "Bli i meg, så blir jeg i dere. Likesom greinen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare når den blir i vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt uten at dere blir i meg. Jeg er vintreet, dere er greinene. Den som blir i meg, og jeg i ham, han bærer mye frukt. For uten meg kan dere intet gjøre."

Det er også dette Paulus mener når han sier at Kristus Jesus er blitt oss visdom fra Gud, rettferdighet, helliggjørelse og forløsning.

Loven og omvendelsen

«Strid for å komme inn gjennom den trange døren! For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det.» (Luk 13,24)

Det er en sørgelig kjensgjerning Jesus slår fast her. Vakte sjeler som søker å komme inn gjennom den trange døren, vil ikke være i stand til det. Grunnen er at de er blitt ført på avveie, enten av sitt eget hjerte eller av villedende forkynnelse.

En sann omvendelse og lovens gjennomgripende virkning på hjertet er så nødvendig, at uten dette er alt forgjeves. All tro, all gudsfrykt, ja, selv Kristus med alt han er gjort til vår frelse – alt er forgjeves.

Den som kun kjenner til synden som synd i tanker, gjerninger og ord, men som ikke gjennom lovens krav på hjertet har kommet til erkjennelse av sin syndige natur, vil aldri oppleve noe annet enn en falsk omvendelse. Han omvender seg nok, men kun fra å leve slik verden lever, og til sin egen rettferdighet. Han blir en fariseer.

Ja, også den som har erkjent sin syndige natur, sitt hjertes urenhet og dype forderv, men som tar sin tilflukt til sin bønn, kamp, forsakelse og gudsfrykt og fremdeles håper på seier – også han blir en fariseer.

Om han ikke kommer til Kristus så ussel og uverdig som han er, om han ikke får nåde og frelse alene i ham, så blir han aldri en sann og virkelig kristen. Han blir enten en stakkars bedratt gjerningshelgen som har funnet sin trøst i sin omvendelse og sin gudsfrykt, eller en utmattet sjel som gir opp det hele og lever videre som om ingenting hadde skjedd, for så til slutt å ende i fortvilelse og fortapelse.

Vi taler her ikke om dem som bevisst verner om visse skjødesynder som de ikke vil slippe. Vi taler om dem som virkelig for alvor søker å komme inn gjennom den trange døren, men ikke er i stand til det.

Feilen er den samme hos dem alle. Enten så vil de ikke la seg overtale, eller så har det aldri blitt sagt dem hva en sann omvendelse består i, eller hva som er lovens egentlige formål og gjerning.

Hvis de bare ville gi akt på følgende bibelvers og holde fast på dem, slik at ingen gjerningshelgen eller egne meninger kan drive dem bort derfra.

Skriften sier uttrykkelig:

«Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud.» (Rom 3,19)

«Men loven kom til for at fallet skulle bli stort. Men der synden ble stor, ble nåden enda større!» (Rom 5,20)

«Hva skal vi da si? Er loven synd? Langt derifra! Men jeg kjente ikke synden uten ved loven. For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død. Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live. Jeg derimot døde. Og det viste seg at budet, som skulle være til liv, ble til død for meg.» (Rom 7,7–10)

«Har da altså det som er godt, voldt meg døden? Langt derifra! Men synden gjorde det, for at den skulle vise seg som synd, ved at den benyttet det som er godt, til å føre død over meg. Ved budet skulle synden bli overmåte syndig.» (Rom 7,13)

Merk deg godt hva disse ordene sier! Det stod at hensikten med loven var at hver munn skulle lukkes og at hele verden skulle bli skyldig for Gud. Den skulle ikke bli from, ren og hellig, men skyldig. Grunnen til at det er dette, og ingenting annet, loven vil virke, finner vi svaret på i Rom 3,20: «Derfor blir intet kjød rettferdiggjort for ham ved lovgjerninger. For ved loven kommer erkjennelse av synd.»

Det stod at loven kom til for at fallet skulle bli stort (Rom 5,20) – ikke for at det skulle kunne unngås, men for at det skulle bli stort. «Men der synden ble stor, ble nåden enda større!»

Det stod heller ikke at det var syndserkjennelsen og angeren som skulle bli større ved loven, men *selve synden*. Ja, i kapittel 7,4–6 står det til og med at om vi skal kunne bære frukt for Gud, så må vi være løst fra loven – døde fra den ved Kristi legeme.

Slik lyder altså Skriftens tale om hva loven skal virke ved et menneskes omvendelse. Og slik bekreftes Luthers ord, når han sier: «Hva virker da loven? Den virker dette: som en følge av vår naturs ondskap er den en årsak til synd. Ja, sier Paulus, den er 'syndens kraft', den 'virker vrede'. Den kan nok hindre hånden fra å stjele, men dette fører ikke til annet enn hykleri. Den gjør ikke noe menneske from, men tvert imot verre enn det var før.»

Denne virkningen som var hensikten med loven, må den nødvendigvis også virke i ditt hjerte om din omvendelse skal være sann. Du skal ikke bli frommere og helligere gjennom krav og bud, men ved ham som døper med ånd og ild. Ved loven skal du bli skyldig, syndig, ja grenseløst syndig. Det er ingen vei utenom, om du skal lære å motta Kristus til frelse.

«For bare hvis det var gitt en lov som hadde kraft til å gjøre levende, kom rettferdigheten virkelig av loven» (Gal 3,21).

«Jeg forkaster ikke Guds nåde. For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn.» (Gal 2,21).

Loven vil nok også virke etter sin hensikt, om den bare får lov til å virke på hjertet. Får den derimot kun lov til å virke på overflaten, kan du bli usedvanlig from i det ytre og i dine egne øyne, men du blir en fariseer.

Paulus var en fariseer helt til «budet kom» og lovens krav – tolket etter sin ånd – rammet hans hjerte. Også mange religiøse mennesker i vår tid er fariseere. De mener at det ved lovens hjelp skal bli mulig å bli frommere og bedre når man bare for alvor går inn for det. De hevder også at man ikke skal tape motet, men fortsette å kjempe, håpe og be.

Den sanne omvendelsen går langt dypere. Den rører opp i hjertets ondskap og gjør meg ikke bedre og bedre, men tvert imot syndig, ja, grenseløst syndig. Jeg kommer til kort med alt jeg foretar meg. Jeg blir i høy grad misfornøyd både med meg selv og min omvendelse, og finner derfor ingen som helst trøst i meg selv.

Det er verdt å merke seg at da Jesus begynte sin offentlige gjerning, var noe av det første han gjorde å legge ut lovens åndelige krav så skarpt at intet menneske kunne oppfylle dem (Matt 5,21–48). Og da en mann mente om seg selv at han hadde oppfylt loven, var ikke Jesus tilfreds, men stilte ham overfor et bud som viste seg å bli for vanskelig for ham (Matt 19,20–21).

Når noen derfor sier at de vil omvende seg, bli hellige og fromme, da må man svare: Ja, kunne du bare først bli en synder, en ugudelig, så kunne du senere i sannhet tro på ham som «rettferdiggjør den ugudelige». Først da kan du bli hellig og from.

Om dette taler Luther i en preken over Salme 5:

«Det er simpelthen besluttet at den som vil bli rettferdig og from, først må bli urettferdig og syndig. Den som vil bli frisk, from, rettskaffen og gudfryktig, kort sagt: en virkelig troende, han må først bli syk, dåreaktig og forvendt, ja en narr, kjetter og vantro. Det vil si: han må erfare at han av naturen har et hjerte som er like ondt, vantro, fylt av synd og djevelsk som disse. Slik sier også Paulus det i 1 Kor 3,18: 'Hvis noen av dere regner seg for å være vis i denne verden, la ham da bli en dåre, for at han kan bli vis!'»

Jeg hevder at denne påstanden står fast og urokkelig, for den uforanderlige Gud har villet det slik.

Han vil av dårskap gjøre vise. Han vil av ondskap gjøre fromme, av synd gjøre rettferdige. Av et forvendt vesen vil han gjøre et rettskaffent, av vanvidd kloke, av kjetteri troende og av en djevelsk fremtoning gudfryktige. Dette må forstås – som tidligere nevnt – slik at et menneske føler den onde sæden eller Satans vesen og verk i sitt hjerte og roper til Guds sønn, han som er kommet for å «tilintetgjøre djevelens gjerninger.»

Spør du nå hvordan dette skal gå til, så kan svaret kort og godt bli dette: Du kan ikke bli den i Gud eller Kristus som du gjerne ville være, med mindre du først blir den i deg selv og for alle mennesker som han vil du skal være.

Og nå vil han at du i deg selv og for alle mennesker skal være det du i virkeligheten er: en synder, ond, dåreaktig, forvendt, djevelsk, vantro med mer. Du er av naturen et «vredens barn» (Ef 2,3). Dette er ditt navn, din tittel, din ære. Har du erfart dette, så er du i Guds øyne den du gjerne ville være: from, hellig, oppriktig, rettskaffen og troende med mer.» Så langt Luther.

Men hvordan går det til, det Luther her sier om at den som i egne øyne er blitt ugudelig, syndig, djevelsk og forvendt, nå i Guds øyne er hellig og from, gudfryktig og elskelig?

Nå er vi inne i det aller helligste. Det skjer, sier Paulus, ved at «loven er blitt vår tuktemester til Kristus, for at vi skulle bli rettferdiggjort

av tro.» (Gal 3,24). Nå faller synderen ned for Kristi føtter og søker ly under hans rettferdighet. Nå takker han for de smulene som blir kastet til hundene, ja, er tilfreds med selv å kalles en hund, så lenge han bare kan få nåde og syndsforlatelse. Han skulle være ferdig til å forgå av salig undring om han, så høyst uverdig som han er, virkelig skulle få hele Kristi fortjeneste tilregnet.

Se, nøyaktig dette er det Gud hadde til hensikt med loven. Og når han har oppnådd sin hensikt, vil han ikke bedrøve synderen mer, men gir ham fritt og for intet hele Kristi fullbrakte verk. Nå er den fattige synderen i ett nu blitt et rikt og lykkelig nådebarn. Nå har han hele lovens oppfyllelse å rose seg av, for hør hva Skriften sier videre:

«For det som var umulig for loven, fordi den var maktesløs på grunn av kjødet, det gjorde Gud, da han sendte sin egen Sønn i syndig kjøds lignelse, for syndens skyld, og fordømte synden i kjødet.» (Rom 8,3)

«Men da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.» (Gal 4,4–5)

«Derfor sier han når han trer inn i verden: Offer og gave ville du ikke ha, men et legeme dannet du for meg – Da sa jeg: Se, jeg kommer – i bokrullen er det skrevet om meg – for å gjøre din vilje, Gud – Ved denne viljen er vi blitt helliget ved at Jesu Kristi legeme ble ofret én gang for alle.» (Hebr 10)

Nå kan den uverdige og skamfulle synderen igjen løfte hodet fritt. Han kom til kort med sin lydighet mot loven, men har likevel en lydighet mot loven å rose seg av! For det loven krevde av oss, men som vi ikke var i stand til å gi, det gjorde Gud da han sendte sin Sønn.

Skulle vi ikke da, som Luther sier, en gang for alle «spytte» på vår egen rettferdighet, og sammen med Paulus regne den som tap og skrap? Husk, det har behaget den barmhjertige Gud på denne måten å gi oss hele lovens oppfyllelse, gi oss den fritt og for intet ved sin Sønn – han som tok på seg å gjøre det vi var skyldige å gjøre, men ikke kunne, og for oss lide den straffen vi fortjente å lide.

Kort sagt: Loven skal oppfylles og rettferdighet må vinnes. Men det er ikke vi som skal gjøre det! Kristus har gjort det. Han har fullkomment oppfylt loven, og det gjorde han ikke for sin egen skyld. Han var jo lovens Herre som stod over loven. Han oppfylte loven

for oss! «Jeg helliger meg for dem, for at også de skal være helliget i sannhet.» (Joh 17,19).

Kristus har fullkomment oppfylt loven. Han elsket Gud over alle ting. Han var hellig i hjerte, i tanke, i ord og i gjerning. Han elsket sin neste som seg selv, og elsket så høyt at han døde for sine fiender. Han skjelte ikke tilbake når han ble utskjelt og truet ikke når han led vondt. Dette er min lovsoppfyllelse, min fullkomne fromhet og rettferdighet.

Når Paulus sier: «Én er død for alle, og derved har de alle dødd», kan man med like full rett si: «Én har oppfylt loven for alle, altså har de alle oppfylt loven.» Kristus ble jo født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven.

Vil jeg derfor være en kristen, i sannhet tro og ære Guds Sønn, da må jeg med nødvendighet avlegge denne bekjennelsen:

Jeg har fullkomment oppfylt loven, jeg står fullstendig skyldfri for Gud – riktignok ikke i meg selv og i min egen person, men i min stedfortreder og mellommann, Jesus Kristus.

I meg selv er jeg skyldig til å bli kastet ut i det ytterste mørke, om jeg ikke som lønn for hans møye, viste ham den ære å anse meg selv som fullkommen rettferdig i ham. Om jeg ikke gjorde det, ville det jo være det samme som å si at han ikke maktet å gjennomføre det han en gang tok på seg å gjøre, og at det manglet noe, enten i hans oppfyllelse av loven eller i den straffen han led for vår synd, eller at han gjorde alt dette for sin egen skyld og ikke for oss.

Dette forholdet kan belyses med følgende bilde:

En konges tjener har vært utro med kongens eiendom og blir kastet i fengsel. Men kongens sønn får medlidenhet med den ulykkelige, og i sin store barmhjertighet betaler han skylden tjeneren har pådratt seg, og lider straffen tjeneren var idømt. Denne ordningen blir akseptert og godkjent av kongen.

Hvordan skulle tjeneren nå kunne bli dratt til ansvar? Og hva annet skulle han gjøre, enn glad og takknemlig, falle ned for kongesønnens føtter og takke ham for det han hadde gjort! Ville det ikke vært en synd og en skam uten like om tjeneren fortsatt mener at så lenge han ikke selv betaler sin gjeld og lider sin straff, så kan han ikke være trygg for å havne i fengsel. Det var jo det samme som om han skulle si: Hvem vet om man nå kan stole på kongen og hans sønn?

Nå stod det uttrykkelig her at det som var umulig for loven, det gjorde Gud da han sendte sin Sønn. Det stod at Guds Sønn ble født under loven for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven. Dette er altså ikke noe som er oppdiktet eller noe jeg har drømt, men en evig, guddommelig sannhet. Det er summen av alt det som fra verdens begynnelse er åpenbart i Skriften, at Gud har gitt oss sin Sønn som mellommann og frelser.

«Jeg er kommet, ikke for å oppheve loven, men for å oppfylle», sier Jesus (Matt 5,17). «Jeg helliger meg for dem, for at også de skal være helliget i sannhet.» (Joh 17,19)

Det er så altfor mye, at alt dette skal skjenkes oss som en gave av Gud. Men Gud har jo i alle ting vist seg så underfull, stor og ubegripelig at det langt overgår det vi kan fatte og forstå. Hva annet har vi da å gjøre enn å ta imot og si takk, benytte oss av den herlige friheten som tilbys oss, og som glade og villige barn gjerne elske og tjene vår nådige Far.

Alt det gode Gud gir oss nåde til å gjøre, skal vi gjøre. Men først og sist, så skal vi vite at vår rettferdighet for Gud består i det en annen har gjort for oss, og at denne rettferdigheten derfor er uforandret og uforminsket, hvor usselt det enn står til med oss selv.

Hvis ikke denne nåden kan bevege oss til å elske og tjene vår Gud, da er det det samme hva vi gjør. Det gagner oss ingenting å gjøre det gode fordi loven forlanger det, eller fordi vi frykter straff. For «alt som ikke er av tro, er synd» (Rom 14,23), og «alle de som holder seg til lovgjerninger, er under forbannelse.» (Gal 3,10).

Alt dette bør en kristen besinne seg på og anvende livet igjennom. Det er ikke bare ved vår første omvendelse at Gud ydmyker oss ved å la loven avsløre hvor usle vi er. Dette er noe han fortsetter med så lenge vi lever på jorden.

Ja, jo nærmere vi kommer Gud, desto sterkere inntrykk får vi av hans hellighet. Og jo større nåde, desto større forpliktelser. Men alt som krever noe av oss er lov. Det er derfor ingen som har et klarere syn over loven og sterkere føler sine mangler enn en virkelig våken kristen. «Desto klarere lys over loven, desto dypere erkjennelse av synd», sier Luther.

Selv om loven nå er både vår lyst og vår rettesnor for livet, så gjør den oss aldri rettferdige. Da ville vi i oss selv være like hellige som den hellige Gud.

Når vi derfor stadig, og i enda høyere grad, føler våre mangler, da gjelder det at vi tross alt står fast i den friheten Kristus har frigjort oss til og ikke på ny lar oss spenne i trelldommens åk. I samme stund og i samme grad som trellesinnet får overhånd, vekker loven atter synden til live og gjør oss ulykkelige på ny.

Hva skal vi da gjøre når loven dømmer oss for synd vi har begått?

Vi skal straks gi loven rett i at det i vårt kjød ikke bor noe godt (Rom 7,18). Men samtidig skal vi henvise den til Kristus som vår eneste rettferdighet og si: Der ser du den mannen som i mitt sted har oppfylt alt. Gå til ham! Han har gått i borgen for meg, han er født under loven, og hos ham finner du ingen synd.

Men sier den videre: Du burde også selv være from og gjøre det gode, så skal vi til dette svare: Ja, det er sant, og når det gjelder mitt liv, min ferd og mitt forhold til mennesker, så vil jeg gjerne høre på deg. Påminn meg gjerne da!

Men når det gjelder min stilling overfor Gud, da er det ikke mine gjerninger, men en annens det dreier seg om. Da teller verken min fromhet eller min synd. Skulle jeg dømmes etter dette, var jeg fortapt. Det er en annens fromhet, renhet og rettferdighet, en annens kjærlighet og gode gjerninger som gjelder, nemlig Guds Sønns.

Når det gjelder dette, så vil jeg gjerne være en synder i meg selv. Synder vil jeg kalles og ingenting annet, for at Kristus alene må være min rettferdighet. Jeg sier med Paulus: «Ikke med min egen rettferdighet, den som er av loven, men med den jeg får ved troen på Kristus.» (Fil 3,9).

Om enn mitt kjød raste tusen ganger mer og min synd var tusen ganger større, om mitt hjerte fordømte meg tusen ganger mer, så er dog Gud større enn mitt hjerte, og Kristi blod og Kristi lydighet tusen ganger mektigere enn min synd. Det er Kristi gjerninger, og Kristi fullkommenhet som er min trøst, min rettferdighet og min ære i all evighet. Amen.

Virkelig antinomisme

- *Antinomisme – lovforkastelse. Antinomistene hevder at loven ikke har noen betydning for omvendelsen. Kun evangeliet kan etter deres mening virke omvendelse.*

Fariseere, skriftlærde og disipler av Moses, de gjerningsrettferdige før og nå, beskylder alltid nazareerens parti – Kristi sanne disipler – for å ringeakte og forkaste loven. «De river ned loven», heter det, «de taler imot loven», «de setter loven ut av kraft ved troen».

Også Jesus, da han vandret her nede, ville de med vold og makt stemple som en fiende av loven. Se Matt 5,17 og 12,2–9; Joh 8,5; Rom 3,8 og 3,31; Apg 6,13.

Det må sies klart og tydelig at det ikke er noe videre godt tegn for en kristen om han ikke også på dette området må dele kår med sin Herre. Se Matt 5,11–13 og 10,25; Joh 15,20.

De beskyldningene som kommer fra den fariseiske siden om at de kristne forkaster loven, har naturligvis ingenting å gjøre med virkelig antinomisme. Når vi derfor i det som følger bruker dette uttrykket, er det ikke i fariseisk, men i kristelig betydning av ordet.

Vi nevner et utdrag fra et brev:

Her fortsetter det gamle forholdet. Den kainske* åndeligheten, med både lærere og disipler, har sverget seg sammen mot evangeliets nåde og fredslære. For alt i verden kan de ikke tåle at samvittigheten blir løst fra lovens trelldom og satt inn i den friheten og freden som Kristus har frigjort oss til. Man krever at det først og fremst må være en uro over synden, hat til synden og en venting på Kristus. Men å virkelig tro på Herren Jesus, og derved bli frigjort og frelst, det forkaster man som kjetteri og skyr som pesten.

Det karakteristiske for Kains åndelighet var: 1) Han ofret til Gud, men hatet sin bror. 2) Han bekjente: «Min skyld er større enn at jeg kan bære den», men klarte seg tilsynelatende storartet likevel. Han søkte ikke tilgivelse for sin synd, men dro bort fra Herrens åsyn og slo seg ned i landet Nod, hvor han levde uten Gud.

Alt dette kjenner du av erfaring, kjære bror. Men her angripes evangeliet ikke bare av den kainske åndeligheten, men også av falske ånder fra motsatt side. Disse roser seg av evangeliet, men misbruker Guds nåde til frihet for kjødet. De roser seg av sin innsikt i Guds Ord, men vil ikke innrette livet sitt etter Ordets anvisning.

Mot disse selviske åndene har jeg trådt frem med Ordets sverd og gjendrevet deres falske lærdommer. Nåden kan ikke vinnes ved at man arbeider på sin omvendelse eller ved at man bier etter Kristus, slik jødene i sin vantro ventet på Messias. Like lite kan den vinnes ved en tro som vil ha frihet til å leve etter «gamle Adams» natur.

«Du ser altså, kjære bror, at også jeg trykkes fra mange sider. 'Kain' forkaster meg som altfor evangelisk, og fra motsatt side forkaster man meg som altfor lovbundet.»

Så langt fra brevet.

Men tilbake til antinomistene. Noen antinomister hevder at loven overhodet ikke hører hjemme i nytestamentlig forkynnelse, og at den også er overflødig, både for den første omvendelsen og siden i den daglige omvendelsen.

Andre derimot går ikke fullt så langt. Det er kun lovens betydning for den daglige omvendelsen de benekter. En sann kristen, sier de, bærer loven i sitt hjerte, og bør derfor unngå å beskjeftige seg med lov og formaninger, slik at han ikke på ny spennes i trellens åk.

Den første påstanden om at loven ikke hører hjemme i nytestamentlig tid er sjelden, og dessuten så uhyrlig at den strengt tatt ikke trenger noen imøtegåelse.

Men den siste kan se så besnærende ut at selv redelige kristne kan bli ført vill. Det skjer i alminnelighet på følgende måte:

Når man takket være Guds inderlige barmhjertighet endelig kan glede seg over troens frydefulle visshet i Kristus, og har erfart evangeliets kraft og opplevd hvordan alt ble liv og ånd da evangeliets lys ble tent i hjertet, da forledes man fort til å tro at alt dette er et verk av evangeliet alene.

Man glemmer at evangeliet aldri ville kunne bære de nevnte fruktene, om ikke lovens forberedende gjerning hadde gått foran. Man glemmer at tusenvis hører det samme evangeliet forkynt, men er like uberørte som om det er loven som forkynnes. Man glemmer at om ikke bokstaven først får slått i hjel, gjør heller ikke Ånden levende. Man glemmer at det kun er den syke, legen kan helbrede.

Alt dette glemmer man, og tenker kun på de øyeblikkene da man opplevde en fylde av liv og kraft, noe som skjedde ved evangeliet.

Dessuten, så oppdager man snart at en kristen, ved å beskjeftige seg med Guds Ords tilrettevisninger og formaninger, er tilbøyelig til i slik grad å feste seg ved sine plikter og mangler, at han glemmer den rettferdighet og nåde han eier i Kristus, og på ny lar seg spenne i trellens åk. Da kan man lett komme til å tenke at det ville være bedre å ikke beskjeftige seg med formaningene i det hele tatt, men forakte det, og sky det som noe skadelig for den kristnes tro. Når det dessuten er troen og Ånden alene som gir liv, lys og kraft, så er jo egentlig alle formaninger overflødige.

Mange er på denne måten ført vill og har havnet i antinomisme.

Mange har også blitt ført vill ved at de har misforstått Paulus' ord i 1 Tim 1,9, hvor det står: «En må vite dette at loven ikke er gitt for den rettferdige». Vår oversettelse har uten tvil sin store del i denne misforståelsen. Etter grunnteksten heter det ordrett: «Loven ligger ikke på den rettferdige» – nemlig med sin dom og forbannelse (Gal 3,10, 13), sitt trelldomsåk og sitt tvangsregime (Rom 7,4, 6, Gal 3,25 og 4,1–5), eller som en nødvendighet for å oppnå rettferdighet for Gud (Rom 10,4 og 3,19–24).

En kristen er rettferdig for Gud uten lovens bistand, og etter Ånden er han villig til det gode, uten lovens tvang. Hvor god og nødvendig den imidlertid er også for dem – dels som rettesnor for liv og ferd, og dels til stadig dypere erkjennelse av synd, hvorved Kristus til enhver tid blir ham mer dyrebar og uunnværlig – om dette skal vi tale mer utførlig om senere.

De troende lærer snart å gjennomskue de gjerningsrettferdiges nevnte nidkjærhet for loven. De lærer også enkelt å gjennomskue det når de blir beskyldt eller advart mot antinomisme. Men dette kan på den andre siden lett føre til at de glemmer Skriftens rettmessige advarsler mot den virkelige fare. Ja, så langt kan det gå, at så snart

det er noe i Skriften som taler imot den antinomiske villfarelsen, så lukker de øyeblikkelig både sine ører og sitt hjerte for det.

Det finnes ingen annen forklaring på hvordan det er mulig for noen å forbli i en antinomisk villfarelse, da Skriften er full av utsagn som imøtegår den.

Det er ubegripelig at mennesker som leser Bibelen, kan komme på den tanken at forkynnelsen av loven ikke skulle høre hjemme i den nye pakt, når de ikke kan unngå å se hvor ofte, og med hvilken nidkjærhet, Jesus selv og hans apostler fremholder lovens ord.

Det er ubegripelig at mennesker som elsker og bruker Guds Ord, kan komme på den tanken at Guds hellige bud, formaninger, tilrettevisninger og advarsler ikke skulle foreholdes de troende, når de apostoliske brevene inneholder dette – og disse er skrevet nettopp til «troende» og «hellige». Måtte ikke også Jesus daglig tilrettevise sine disipler og vise dem hvordan de burde være, for – som han sa det til de tre i Getsemane – ånden er nok villig, men kjødet er skrøpelig.

Skulle det ikke være nok til å imøtegå enhver antinomisk villfarelse å minne om den kjensgjerningen at hele det nye testamente, hvor det er Jesus selv og apostlene som forkynner, knapt har et eneste kapittel som ikke inneholder noe som faller inn under begrepet «lov» og «formaning»?

Eller visste ikke Jesus og apostlene hvordan det rett skulle forkynnes? Er det ikke av dem vi skal lære hvordan det skal forkynnes i den nye pakt? Og var det ikke alltid «omvendelse» til syndenes forlatelse for alle folkeslag de forkynte? Tok de ikke alltid i deres forkynnelse sikte på det tredobbelte: å sønderknuse og ydmyke ved loven, trøste og oppreise ved evangeliet, og verne og veilede de troende ved formaninger, advarsler og bønner.

Vi vil avslutte denne artikkelen med noen uttalelser fra Luther.

«Det er den reneste dårskap», sier han, «å tro det visse mennesker vil hevde, at forkynnelsen av loven skulle være farlig fordi den døder og fordømmer. Tvert imot! Nettopp til dette har Gud gitt oss sin lov, for at den skal bite, skjære, hugge, slakte og ofre det gamle mennesket. Den skal jage en skrekk inn på livet for den hovmodige, blinde og selvsikre Adam, vise ham synden og døden som han ligger i, for at han slik, ydmyket, må miste tilliten til seg selv og ivrig strekke seg etter nåden.»

«Ja, også vi som er helliget ved nåden, lever dog i det syndige kjødet og må således for syndens skyld la loven forskrekke, døde og sette oss i rette, like til vi legges i vår grav. Altså bør loven både ved begynnelsen av vårt løp og senere, hele livet igjennom, stadig forbli en dødende, fordømmende og anklagende lov, slik som også den hellige Paulus og våre bøker så rikelig lærer.»

Forut for dette har Luther fremsatt følgende viktige og treffende bemerkninger:

«Den som ikke vil lære loven, kan heller ikke lære noe om synden. Og da vil mennesket heller ikke hige etter forlatelse og nåde, eller i det hele tatt ha noen forståelse av dette. Nåden blir derved aldeles overflødig. Dens oppgave er jo nettopp å ta opp kampen med, og seire over loven og synden i oss, slik at vi ikke skal fortvile. Men der hvor man verken kjenner loven eller synden, kan nåden ikke utrette noe. Og hvor nåden er uten verdi, der er også Kristus uten verdi. Der er det ingen Gud, ingen omvendelse, ingen bønn, ingen god gjerning.»

Om samme sak skriver Luther i brevet mot antinomistene følgende til C. Güttel:

«Mon tro om noen vil regne synden for å være synd der det ikke er noen lov? Den som tar bort loven, må også ta bort synden. Vil han la synden stå, må han mye mer også la loven stå. For i Rom 5 leser vi: «Der det ikke er noen lov, blir synden ikke tilregnet.» Men om det ikke er noen synd, da er Kristus overflødig. Hvorfor skulle han dø, dersom det ikke var verken lov eller synd som han måtte dø for?»

Herav ser vi at det ikke er loven, men lovens oppfyller, Kristus, djevelen – gjennom dette svermeriet – tar sikte på å fjerne. Han vet at dette vil bli forholdsvis lett for ham. Loven derimot, er skrevet i menneskets hjerte og er derfor umulig å fjerne (Rom 2,14–15).

Det djevelen pønsker på, er å få mennesker til å føle seg så sikre at de til slutt verken akter på lov eller evangelium. Hans mening er at når slike, som kun kjenner til en herlig følelse av trygghet, plutselig blir overrasket av samvittighetens anklager, så skal de, uten å øyne en sjanse til redning, synke så dypt som til helvetes avgrunn. De ser i en slik forskrekkelse et bevis på at Kristus, som etter deres mening kun skulle være ren sødme, helt og fullt har forkastet og forlatt dem. Dette er det djevelen ønsker å oppnå.

«Omvendelsen skal, vil man hevde, kun forkynnes på én måte, slik at ikke kristenheten ellers blir forført. Forkynnelsen av Kristi lidelse for oss, skulle da i denne forbindelsen være den eneste rette.»

Dette er imidlertid en påstand som mangler ethvert grunnlag og er fullstendig verdiløs. Forkynnelsen bør tvert imot være så allsidig som mulig. Man bør tale om Guds trusler og straff, om hans løfter og hjelp og mer. Man skal også belyse det hele med eksempler fra Skriften – slik at vi derved kan føres til omvendelse, det vil si: til erkjennelse av våre synder og av loven. Denne fremgangsmåten har da også både profeter og apostler benyttet seg av.

Man får inntrykk av en trett og forundret Luther, som på grunn av denne merkelige villfarelsen til slutt utbryter:

«Akk, min Gud! Kan man da ikke tåle at den hellige kirke bekjenner seg som en synderinne – ikke bare med munnen, men av hjertets daglige erfaring – tror syndenes forlatelse, og dessuten i «Fader vår» daglig ber om det? Men hvordan vet man hva synd er der det ikke er lov og samvittighet? Og hvordan skal vi lære hva Kristus er og hva han har utrettet for oss, hvis vi ikke vet verken hva loven er eller hva synden han sonet er?»

Og her tales det, vel å merke, ikke bare om en bar og ren teoretisk viten og bekjennelse. Her tales det om at om han skal bli ved å være hjertets trøst og i erfaring en daglig forsoner, så må også lovens og syndens erkjennelse hver dag være en erfaring for hjertet.

Vi slutter med det samme spørsmålet vi begynte med: Er det ikke merkverdig at denne samme Luther også ble beskyldt for å forkaste loven, ja for å være en av antinomistenes hovedmenn! Han taler selv om dette i det tidligere nevnte brevet, idet han slår an en humoristisk tone:

«Det er meg en gåte hvordan man kan finne på å beskylde meg for å forkaste loven eller de ti bud, all den tid det foreligger så mye av min utleggelse av budene, i forskjellige former. De forkynnes i våre kirker (de protestantiske), – for ikke å snakke om i bekjennelsen og apologien og i andre av våre bøker. Dessuten synges de på mange måter. De blir malt, trykket, utskåret i tre, lært av barna hver morgen, middag og kveld, slik at jeg ikke vet om flere måter å øve dem på, med unntak av at vi – dessverre – ikke øver og maler dem med våre gjerninger og liv slik vi burde!

Og jeg selv, hvor gammel og lærd jeg enn er, jeg leser dem daglig ord for ord som et barn. Hvis noen derfor har forstått noe av mine skrifter, og samtidig ser hvor sterkt jeg driver på med katekismen, så burde han med rette ha tilkalt meg slik: «Kjære doktor Luther! Hvordan kan det være at du så sterkt driver på med de ti bud, når de likevel, ifølge din øvrige lære, bør forkastes?» Dette burde de ha gjort, i stedet for å i hemmelighet sverge seg sammen mot meg, eller vente på min død for siden å gjøre med meg hva de vil. Nå vel! Det være dem tilgitt!»

De troendes frihet fra loven (I)

Apostelen Johannes sier i sitt første brev: "Dette har jeg skrevet til dere for at dere skal vite at dere har evig liv, dere som tror på Guds Sønns navn." (1 Joh 5,13).

Når vi leser dette, ser vi at det er mulig å ha kommet til tro på Kristus uten å vite hva man eier i ham. Man kan tro nåden uten å ennå forstå hva den rommer.

En Ordets forkynner med dyp innsikt i Guds ord har i denne forbindelse avlagt følgende bekjennelse:

"Jeg hadde i årevis klynget meg til min frelser, uten å ha den ringeste anelse om den vidunderlige kjensgjerningen at jeg, ganske bokstavelig er fri fra loven, og at jeg aldri mer skal verken bedømmes eller dømmes etter loven. Derimot skal jeg dømmes etter min Herre Jesus Kristi rettferdighet, som er tilregnet meg. Men jeg kan også si at da dette ble klart for meg, randt det i min sjel en ny og nådefull Herrens dag. Mitt indre trådte inn i et nytt og lykkelig tidsavsnitt, preget av liv og fred, av hellig lyst og kraft, selv om dette ofte formørkes og svekkes, inntil Herren igjen gjør meg levende."

Denne bekjennelsen vil alle som har gjort den nevnte erfaring, slutte seg til. Det er dog merkverdig at denne vidunderlige sannheten er så ukjent, misforstått og fortiet.

Om vi sier – som sant er – at det finnes mennesker som Gud aldri skal dømme etter sin hellige lov, og aldri skal bli tilregnet deres synd, mens andre derimot skal bli fordømt om de bare feiler på et eneste punkt, så stusser mange, selv fromme mennesker, som om det var noe helt nytt de hørte, kanskje til og med en kjettersk og farlig nyhet. Så uvitende kan mennesker, midt i kristenheten, være om en av kristendommens viktigste sannheter. Bedratt av sin fornuft, er de fiendtlig

innstilt mot det frelsende lys, samtidig som de mener om seg selv å eie det aller klareste lys.

For å forebygge enhver misforståelse og fra begynnelsen slå fast hva den troendes frihet fra loven består i, vil vi i korthet si det slik:

Den som av loven er blitt dødet og dømt, og i Kristi forsoning alene har søkt og funnet sin frelse, han er fullkommen fri fra alle de betingelser loven stiller frem for å bli frelst. Han er fri fra enhver forpliktelse til å oppnå rettferdighet og frelse ved oppfyllelse av loven. Men dermed er han også fri fra lovens dom og lovens forbannelse. Dessuten er han, i samme grad som troen får makt, fri fra lovens herredømme i samvittigheten. Han har ikke lenger det apostelen kaller "trelldommens ånd", og er ikke lenger under "trelldommens åk" (Rom 8,15; Gal 5,1).

At de troende ikke er underlagt den jødiske seremonial- og straffeloven, det innrømmes villig av enhver, og det så mye mer, da disse lovene i den gamle pakts tid kun var bindende for jøder.

Men her dreier det seg om moralloven – de ti bud. Også fra denne lov er de troende fri – nemlig i den forstand at de ikke er underkastet de betingelsene den stiller for å bli frelst. De skal ikke dømmes etter det de selv er i forhold til loven, men etter den fullkomne rettferdighet de eier i Kristus. De lever derfor i et nåderike – et rike hvor nåden hersker – så lenge de bare i troen henger ved Kristus. "Derfor er det også en så mye bedre pakt, den som Jesus er blitt garantist for" (Hebr 7,22).

Dette skal vi nå se bekreftet av den hellige skrifts egne ord.

I Romerbrevet 7 gir Paulus først en fremstilling av en kvinne som, når mannen dør, blir fri fra den lov som bandt henne til ham. Dette er en frihet som gjør at hun ikke lenger er en horkvinne om hun gifter seg igjen.

Han fortsetter så i vers 4: "Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde", og senere i vers 6: "Men nå er vi løst fra loven, ettersom vi er døde fra det vi var fanget under, slik at vi tjener i Åndens nye vesen, ikke i bokstavens gamle vesen."

Om noen nå spør hvilken lov apostelen taler om her, så finner vi svaret i vers 7: "Hva skal vi da si? Er loven synd? Langt derifra! Men jeg kjente ikke synden uten ved loven. For begjæret hadde jeg ikke kjent

dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære!" Her anfører han selve kjernepunktet i de ti bud: "Du skal ikke begjære!" Dette er det bud moralloven slutter med (2 Mos 20,17), altså er det moralloven han taler om.

Det er også kun ved moralloven, de ti bud, at vi lærer "synden å kjenne", ja, at "synden blir overmåte syndig" (Rom 7,13). Det er kun ved hjelp av denne lov at synden "våkner til live", og vi "dør". Ved seremonialloven derimot, kunne jødene finne trøst og vinne ære. Den var det nemlig mulig å oppfylle.

Det er altså om moralloven apostelen taler, når han sier at de troende er "løst fra loven", men kun på den måten han selv anfører: fri fra lovens forbannelse og fri fra lovens trelldomsåk. Derfor stiller han også i Romerbrevet 6, 14 det å være under nåden frem som en motsetning til det å være under loven: "for dere er ikke under loven, men under nåden."

Motsetningsforholdet mellom det å være under loven og det å være under nåden, viser oss hva friheten fra loven egentlig betyr. Moralloven beholder sin evige gyldighet for de troende, men kun som en rettesnor og veileder for hva som er synd og hellighet. Den er en kjær veileder for en villig ånd, og et tuktens ris for det onde kjødet. For det Gud elsker, elsker han alltid, og det han hater, hater han alltid. Hans evige vesen kan ikke forandres.

Derfor ser vi også at Paulus, selv om han ofte og sterkt taler om vår frihet fra loven, likevel fremhever lovens bud som en retningslinje for de troendes liv. I Galaterbrevet 5, 13–14 sier han: "For dere ble kalt til frihet, brødre. La bare ikke friheten bli et påskudd for kjødet, men tjen hverandre i kjærlighet. For hele loven er oppfylt i ett bud, i dette: Du skal elske din neste som deg selv!" Og Johannes skriver i 1 Joh 5,3: "For dette er kjærligheten til Gud at vi holder fast på hans bud."

Skulle det så skje at de troende, på grunn av kjødets svakhet, synder, og deres samvittighet da fordømmer og forskrekker dem med lovens trusler og forbannelser, så sier apostelen i Galaterbrevet 3, 13: "Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss," og i Galaterbrevet 5, 1: "Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast, og la dere ikke igjen legge under trelldommens åk."

De troende har således i lovens bud en uforanderlig rettesnor for deres liv, men de skal aldri fordømmes for deres bristende evne til

å følge den. Nok skal de for deres synders skyld tuktes, irettesettes, renses og sønderknuses, først av loven, deretter med "ris og harde slag", men de skal aldri dømmes etter loven. Skulle de nemlig dømmes etter loven, ble de fordømt, for lovens dom er forbannelse for selv den minste synd. "Forbannet være den som ikke holder ordene i denne loven og ikke gjør etter dem!" (5 Mos 27,26).

Derfor ser vi også hvordan Jesus irettesatte sine disipler når de hadde syndet, men han utelukket dem aldri fra nåden. Tvert imot! Midt i en alvorlig tilrettevisning, taler han til dem om deres æresplasser i himmelen (Luk 22,24–30). Og Johannes sier: "Mine barn! Dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde. Og hvis noen synder, har vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige."

Dette kan gi oss forståelsen av hva den fullkomne frihet fra loven innebærer. Om noen fremdeles har vanskelig for å tro og begripe selve sannheten i dette, vil vi bare gjøre oppmerksom på at den som ikke tror denne store sannheten, har ennå ikke den rette forståelse av hva syndenes forlatelse er. Følgen av syndenes forlatelse er frihet fra loven, for hvordan kan syndene forlates hvis vi skal dømmes etter loven? Står vi i nåden og altså har en evig gjeldende forlatelse, så følger av dette at vi ikke står under lovens dom.

Om jeg om morgenen fikk alle mine synder forlatt og hele Kristi fortjeneste tilregnet meg, men gjennom dagens løp skulle dømmes etter loven, ville det innen kvelden kom, være slutt på min glede. Jeg ville jo aldri et øyeblikk bli så fri fra synd at ikke loven ville fordømme meg, om jeg skulle bli dømt etter den.

Hvilken nytte ville jeg da hatt av den nåde jeg hadde mottatt? Og hvordan ville det gå med den evige lovsang til Lammets pris? "Nei," sier apostelen, "Jeg forkaster ikke Guds nåde. For er rettferdighet å få ved loven, da er altså Kristus død uten grunn." (Gal 2,21). Dette er vår fullkomne frihet fra loven.

Men til friheten fra loven hører også det at min samvittighet ved troen er gjort fri fra lovens trelldomsåk. Jeg har ikke mottatt trelldommens ånd, så jeg igjen skulle frykte, men barnekårets ånd som gjør at jeg roper Abba, Far! (Rom 8,15). Men denne samvittighetens frihet er en ufullkommen frihet. Den er nemlig avhengig av min tro, og min tro er aldri fullkommen.

I Guds hjerte råder en evig nåde. Han er fullt ut tilfreds ved det frelsesverk Sønnen har fullbrakt. I mitt hjerte derimot, skifter det stadig. Det er en stadig kamp mellom tro og vantro, mellom lys og mørke.

I himmelen er lovsangen evig. Uten opphør lovsynges Lammet for seieren det vant. Her på jorden, derimot, varer de lyse stundene med fryd og lovsang så kort.

I Guds store bok er min regning for evig kvittert og utslettet. Men i min lille regnskapsbok, samvittigheten, står det nesten alltid igjen en restgjeld. Saken er den at vi har en fiende som stadig fører inn gammel gjeld, for derved å forurolige oss og forskrekke oss.

Men Gud være takk! Nådepakten, som han har sluttet med oss, står fast. Han tilregner oss ikke vår synd. Om enn vi skulle dømme oss selv etter loven, så gjør ikke han det.

Vi har nå kort sett på hva de troendes frihet fra loven består i. Før vi nærmere utdyper selve emnet, vil vi imidlertid gjøre oss klart hvem det er som er i besittelse av disse herlige rettighetene. Dette er nemlig ikke allemannseie.

Skriften taler uttrykkelig om mennesker som ikke får lønnen av nåde, men etter fortjeneste (Rom 4,4). Mennesker som kun får hva de har fortjent (Matt 20,14), mennesker som er under loven (Rom 3,19), og derfor også under forbannelse (Gal 3,10). Må ingen bedra seg selv og tilegne seg noe som ikke med rette er hans, men må enhver med flid gi akt på hva Skriften sier om dette.

"Jeg er ved loven død fra loven", sier Paulus i Galaterbrevet 2, 19. I ord som dette ligger hemmeligheten gjemt, når det dreier seg om vår frihet fra loven. I Romerbrevet 7, 4 møter vi det samme: "Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme." Og så i vers 6: "– vi er døde fra det vi var fanget under." I samme kapittel viser apostelen hva dette: "Jeg er ved loven død for loven" vil si, og hvordan det skjer:

"Jeg kjente ikke synden uten ved loven", sier han. "For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære! Men synden benyttet seg av budet og vakte alle slags begjær i meg. For uten lov er synden død. Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live. Jeg derimot døde. Og det viste seg at budet, som skulle være til liv, ble til død for meg. For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det." (Rom 7,7–11).

Hva slags død er det apostelen taler om her, når han sier: "Jeg døde – synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det?"

Vår katekisme taler om tre slags død: legemlig, åndelig og evig. Her derimot, tales det om en fjerde. For åndelig død, det var apostelen allerede på forhånd, før budet kom. Hva mener han da her med ordet "død"?

De med erfaring vet det. Når et menneske for alvor rammes av loven, og Guds hellige øyne begynner å ransake hjertets dypeste tanker og begjær, da skjer nettopp dette: man dør. Og jo kraftigere loven går til verks, desto raskere inntreffer døden.

Saulus, fariseeren, måtte dø for at det kunne fremstå en Paulus. Jakobs hofteskål måtte gå av ledd i en nattlig brytekamp med den ukjente, før han kunne si: "Jeg har sett Gud ansikt til ansikt, og enda berget livet." (1 Mos 32,30). Og da fikk han et nytt navn, "men han haltet på hoften sin."

Kort sagt: Ta apostelens ord slik de lyder, og du vil ikke være i tvil om hvem det er som dør. "Jeg døde", sier han. Det var hans "jeg", hans geskjeftige, egenrettferdige og selvtilstrekkelige jeg, som bukket under i kampen mot synden under loven.

Med vedvarende krav og kritikk, egget loven til fortsatt strid, og den hardnakkede innbilningen om egen kraft – så karakteristisk for det gamle menneske – håpet fortsatt på seier. Men i stedet ble han mer og mer utmattet. Han sier det slik: "For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det."

Nå er den gamle innbilningen om egen kraft, og innbilningen om lovens evne til å gjøre mennesket hellig og fromt, grundig slått ned. Nå ligger synderen der, fortapt, avmektig, hjelpeløs og død.

Men når da "Kristi legeme", gitt hen til syndenes forlatelse, gjennom evangeliet blir malt for hans øyne – når det faller lys over Guds evige frelsesråd og Kristi fullbrakte verk – da slipper han, fortvilet og utmattet, enhver tanke på selv å gjøre noe til sin frelse. Han dras med uimotståelig makt mot sin frelser. Han kommer nøyaktig slik som han er, så uverdig til Guds nåde at han er rede til å synke i jorden av skam, men synker i stedet i brudgommens favn for nå å "tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde, så vi kan bære frukt for Gud" (Rom 7,4).

I ham, "som er lovens endemål, til rettferdighet for hver den som tror", får han nå i et øyeblikk hele lovens oppfyllelse i eie. Nå lever bruden av brudgommens rettferdighet alene og erfarer hans omsorg i stort og i smått. Nå sier hun: "Å sitte i hans skygge er min lyst, hans frukt er søt for min gane" (Høys 2,3).

Den som har opplevd dette, er fri fra loven. Paulus sier i Galaterbrevet 3, 24–25: "Slik er loven blitt vår tuktemester til Kristus, for at vi skulle bli rettferdiggjort av tro. Men nå når troen er kommet, er vi ikke lenger under tuktemesteren."

Fremdeles stikker den gamle innbilningen om egen kraft tusen ganger hodet frem. Den opptrer som regel i en finere form og innbiller meg at det ved bønn og Guds kraft skal lykkes for meg å gjøre og være både det ene og det andre. Sin adamittiske opprinnelse røper den imidlertid ved at det er jeg og ikke Kristus som blir midtpunktet det hele dreier seg om.

På ny opplever jeg da min bristende evne – jeg dør – inntil jeg igjen faller ned for min frelser og lar ham bli mitt alt. Og så lenge dette er tilfelle: at jeg stadig på ny blir ført tilbake til Kristus, så lenge er jeg ikke under loven, men under nåden.

Av dette fremgår det også hvem det er som er under nåden, og hvem det er som er under loven. De som er under loven, er alle de som loven ennå ikke har drept. Det er alle de som ikke har kommet fullstendig til kort med alt deres eget, og som fortapte har latt seg frelse av nåde alene. Det er alle de som fremdeles venter seg noe ved loven, av deres eget arbeid, deres bønner og så videre, og målbevisst streber etter seier over synden.

Om de under deres streben er utilfredse med seg selv, kan de være ganske nær Guds rike. Det eneste de mangler, er at de taper troen på deres egne forsøk, og i en lykkelig stund får se Jesus som deres frelser.

Om de derimot føler seg tilfreds med seg selv, er de fremdeles langt fra Guds rike. Deres tro og bekjennelse er da bare en del av deres egen rettferdighet. Det er ikke en nødstilt og fortapt synders oppriktige tilflukt til nåden, men bare en ny og strålende lapp på den gamle kledning.

Disse menneskene kan føre en bekjennelse som i seg selv er fullstendig korrekt. Deres indre tilstand er bare ikke i samsvar med deres

bekjennelse. Dette viser seg på forskjellige måter, og disse tegnene burde de nøye gi akt på, om de fremdeles er i stand til å bli vekket.

Tre av disse tegnene vil vi nevne.

For det første: De står fullstendig uforstående overfor det Paulus skriver om lovens rette virkning. Sier han ikke at han ved budet ble grenseløs syndig, og at budet, som skulle være til liv, ble til død? Selv synes de derimot at det ved lovens bud skulle lykkes for dem å bli virkelig gode og fromme.

Derfor er det heller ikke Lammet som ble slaktet, som er temaet for deres sang. De synger om hvordan vi bør være og hvordan vi bør leve. De synger om vår fromhet og vår hellighet, kort sagt: alt dreier seg om oss og vårt. Dette er et tydelig vitnesbyrd om at de ikke er kommet til kort med deres eget, og at de ikke har deres ros i Kristus alene.

For det andre: De kan ikke få det inn i hodet, at man for å være salig og hellig, først må være løst fra loven. I hvert fall fatter de ikke hva Paulus mener når han sier: "Jeg er ved loven død for loven for å leve for Gud" (Gal 2,19), og "Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde, så vi kan bære frukt for Gud" (Rom 7,4).

Men skulle det da ikke være mulig å "leve for Gud" og "bære frukt for Gud" uten å være "død for loven"? Dette er så fremmed og mystisk for dem, at om ikke det var Paulus som hadde sagt det, ville de ha stemplet det som den verste vranglære i verden.

Det må da vel være stikk motsatt, mener de. Skal man bære frukt for Gud, må samvittigheten bindes forsvarlig av loven. Å løse menneskers samvittighet fra loven – er ikke det det samme som å åpne porten på vidt gap for lettsindighet og gudløshet? Dette er et tegn som også bedrar dem som for øvrig har den mest slående likhet med de kristne.

Et felles trekk for mennesker er dette, at enhver er tilbøyelig til å bedømme alt ut fra sin egen erfaring. Hvis derfor et menneske har den innstilling at han betrakter en fri og evangelisk forkynnelse, for eksempel om troen, som noe skadelig, så beviser det bare at hans egen erfaring går ut på at det kun er ved loven og dens trusler at man holder seg fra å synde. Dette beviser igjen at det fremdeles er loven som hersker i hans samvittighet.

Han har enda ikke gjort den lykkelige erfaring, at jo mer den ufortjente nåden får gi hjertet liv, desto mer lyst får man til det som er hellig og godt. Om han nemlig selv hadde gjort denne sistnevnte erfaring, så ville han uten tvil være tilbøyelig til å regne med at det evangelium som så kraftig tilskynder ham selv til å gjøre det gode, også må ha den samme virkningen på andre.

For det tredje: De kjenner ikke til noen forskjell på en from og en kristen. Om noen bare elsker Guds ord, er from og gudfryktig og lever et pent liv, så betrakter de ham uten videre som en kristen. De spør ikke etter hva som ligger til grunn for hans fromhet – om den er naturlig og av lovmessig art, eller om han er død fra loven og lever for Gud.

Faren ved å misbruke Guds nåde til frihet for kjødet forstår de så utmerket godt. Men faren ved å leve et fromt liv alene på en lovmessig forkynnelse – formaninger og advarsler – og slik mangle det vesentlige, og for en kristen så karakteristiske: å tvinges av Kristi kjærlighet – den fare frykter og ser de ikke.

Erfaringen bekrefter det Paulus uttrykkelig sier, at alle mennesker, selv hedningene, har loven innskrevet i deres hjerter, og derfor ikke er uvitende om hva den krever.

Fromhet på lovmessig grunn er derimot et så fint bedrageri at selv de utvalgte, om det var mulig, skal føres vill. Jesus sier endog at mennesker som i hans navn har profetert, drevet ut onde ånder og gjort mange kraftige gjerninger, på dommens dag skal kastes ut i det ytterste mørke (Matt 7,22). Da er det i sannhet like stor grunn til å frykte for denne mer skjulte faren, som det er for den som alle kan se, nemlig synd imot loven.

Når nå et menneske ikke kan innse dette, men alltid kun ser etter lov og gjerninger, så er det dermed bevist at de ikke selv har erfart, og derfor heller ikke blitt klar over forskjellen på det å være from og det å være kristen. Den forskjellen lærer man imidlertid først å kjenne når man ved loven er død for loven.

De troendes frihet fra loven (II)

I den forrige artikkelen så vi på skillet mellom dem som er under loven og dem som er under nåden. Nå skal vi se på hvorfor det er så nødvendig å være fri fra loven.

Friheten fra loven er en absolutt nødvendighet. Uten denne friheten kan ingen bli rettferdig for Gud, ingen kan bli stående i nåden, og ingen våken sjel kan, uten denne friheten, bevare troens tillit til Gud. Grunnen til dette er at hele vår natur ved syndefallet er blitt så fullstendig fordervet, så gjennomsyret av synd, at det aldri noensinne har levd noen helgen på jord som ikke hver eneste dag og hver eneste time har forbrutt seg mot Guds hellige lov.

For mennesker som sover i sin fromhet, lyder dette som dårskap. Men våkne, troende sjeler føler sannheten i dette så dypt og så bittert at de – på tross av alt Guds evangelium – ofte er nær ved å fullstendig fortvile.

Enten må vi frelses så helt og fullt av nåde at Gud slett ikke regner med oss og ikke gjør sine krav gjeldende mot oss – eller så er vi evig fortapt. Så fylt av synd er hele vårt liv.

I samme grad som ånden er villig, hellig og våken, føler vi fordervelsens uhyggelige makt. Vår erkjennelse av synd avhenger ene og alene av hvor mye Gud betyr for oss. Den som Gud er blitt en virkelighet for, vil når han står ansikt til ansikt med den hellige og sanndrue, føle hans nærvær som en fortærende ild. Dette har adskillige av de gamle hellige erfart.

Eller finnes det en eneste, så hellig og alvorlig kristen, at han så mye som en time til ende, kan svare Gud regnskap for det han krever i sitt "første og største bud"?

"Du skal elske Herren din Gud," sier det, elske ham "av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din makt" (5 Mos 6,5; Matt 22,37; Luk 10,27). Dessuten skal du frykte ham og sette all din lit til ham – så helt og fullt som hans guddommelige makt og trofasthet fortjener.

Om det da er Gud, og ham alene som var gjenstand for din kjærlighet, tillit og frykt, så måtte jo din sjel befinne seg i en tilstand av uforstyrret ro. Ingenting skulle hindre deg fra å fullt ut nyte dette eneste gode du begjærer, den uforgjengelige Gud. Du skulle trygt regne med at ikke et hår faller av ditt hode uten at din himmelske far er med i det. Ikke et ord eller noe blikk skulle såre deg uten hans vilje.

Om du slik elsker Gud og hans velbehag – og ingenting annet – må jo følgen bli at du til enhver tid er like rolig og lykkelig, da du vet at hva enn som møter deg, så kommer det alt fra Gud.

Om det nå finnes en som er så hellig at han holder dette bud, la ham da svare på følgende spørsmål:

- Er du like rolig og lykkelig om noen tar fra deg det kjæreste du har?
- Er du like rolig og lykkelig om noen tar fra deg alt du eier, slik at du sitter tilbake i fattigdom og nød?
- Er du like rolig og lykkelig om noen frarøver deg ditt gode navn og rykte, slik at du må leve æreløs, foraktet og avskydd av alle mennesker resten av ditt liv?
- Er du like rolig og lykkelig dersom en alvorlig sykdom eller en morders hånd skulle forkorte ditt liv?

Hvis det virkelig er sant at du elsker Herren din Gud av hele ditt hjerte, av hele din sjel og av all din forstand, og dessuten har den faste tro, at ingenting hender deg uten at det er hans vilje, så må du jo nødvendigvis være like rolig og lykkelig under alle disse forhold.

Men det er det kanskje langt fra at du er. Et ganske så ubetydelig tap er nok til å volde deg uro. Får du høre at noen har sagt noe ufordelaktig om deg, eller røpet en eller annen svakhet hos deg, så tumler du rundt i timer og dager og tenker på dette. Kanskje trengs det ikke mer enn et foraktelig blikk for å bringe deg ut av likevekt. Men hvordan kan så alt dette forenes med kjærlighet til Gud og hans vilje?

Vet du med deg selv at du elsker din Gud, og elsker ham slik at alle dine tanker bestandig er hos ham? Eller finnes det mennesker du elsker høyere og tenker mer på enn ham?

Burde ikke vi, som ved Gud Sønns blod er gjenløst fra alle våre synder, fra dødens og djevelens makt, ha det som vårt høyeste mål å forherlige ham som er død og oppstått for oss? Våger du å si at det er dette og bare dette du streber etter?

Hvis du virkelig elsker Gud av hele ditt hjerte, så trives du mer i hans nærhet enn i noen annens. Det er ingen du heller vil omgås fortrolig med i samtale og bønn. Har du det slik? Eller har du det tvert imot slik at det finnes både det ene og det andre som går foran det å omgås med Gud i bønn?

Du skal også elske din neste som deg selv. Tenk alvorlig over hva disse to største budene innebærer. Hva er vel vår fromhet verdt, om vi ikke først og fremst holder de viktigste budene!

Tør du med sannhet si at du har samme omsorg for din nestes ve og vel som for ditt eget? Husk at ordet *neste* ikke bare taler om en og annen god venn, men alle mennesker, venner så vel som uvenner. Er du like ivrig for at det skal gå andre mennesker vel, som om det var deg selv? Er du like ømfindtlig om noen taler et nedsettende ord om din neste, som når de taler nedsettende om deg?

Du regner ellers for en avgjort sak at ethvert menneske som dør uomvendt, vil gå fortapt. Om du derfor elsker din neste som deg selv, så må du jo ha samme omsorg for ethvert menneskes omvendelse, som om det var din egen frelse eller fortapelse det gjaldt. Noen få er det nok som ligger deg på hjerte, og som du arbeider for å vinne for Gud. Andre, derimot, som du daglig ser, går du likegyldig forbi.

Og hvordan står det ellers til med hensyn til å holde de øvrige bud?

Er du ikke nødt til å innrømme at det ofte skal veldig lite til før det i ditt hjerte rører seg ting som Gud Herren hater og fordømmer? Det kan være vrede, misunnelse og hat, det kan være hovmod og egenkjærlighet, urene lyster eller begjær etter noe som tilhører din neste.

Og her taler vi dog om virkelig troende, mennesker som våker og kjenner sin synd. Det er ingen som i den grad jamrer og klager over sin synd som de hellige. Hvordan ville det da gå om Gud skulle dømme oss etter sin lov? Må ikke de hellige be: "Gå ikke i rette med meg, din tjener! For ingen som lever, er rettferdig for ditt åsyn" (Sal 143,2).

"Hva er et menneske," sier Skriften, "at han skulle være ren, og en som er født av en kvinne, at han skulle være rettferdig? Se, han stoler

ikke engang på sine hellige, og himlene er ikke rene i hans øyne. Langt mindre da en ussel og fordervet mann som drikker urett som vann." (Job 15,14–16). "Det er ikke én rettferdig, ikke en eneste. Det er ikke én som er forstandig, det er ikke én som søker Gud. Alle er veket av, alle sammen er blitt udugelige. Det er ikke noen som gjør det gode, ikke en eneste." (Rom 3,10–12).

For hver eneste kristen er syndenes forlatelse et daglig behov. Hvordan ville det da gå med oss om vi skulle dømmes etter loven?

Det er så fundamentalt viktig at vi ut fra Guds ord lærer å kjenne og regne med menneskets dype fall og fordervede natur – også de levninger som er igjen hos de hellige. Dette er viktig, ikke bare for at vi fullt ut skal kunne verdsette og lovprise den usigelige nåde det er at vi ikke skal dømmes etter loven, men også for at samvittigheten skal kunne forbli i denne frihet. For dersom vi ikke på forhånd, gjennom Ordet, var blitt orientert om vår fordervelse, ville vi på tross av all kunnskap om Kristi fullbrakte verk, gå til grunne og fullstendig fortvile når vi fant denne fordervelse hos oss.

For når jeg som tror på Kristus, finner synd hos meg selv i et slikt omfang som jeg kun trodde var mulig å finne hos de vantro, da finner jeg ikke den minste hjelp i det Kristus har gjort. Da sier Satan og samvittigheten straks: "Du har ingen lodd eller del i dette ordet, for ditt hjerte er ikke rett for Gud." (Apg 8,21). Derfor må vi undersøke dette punktet nærmere.

Ut fra Skriftens vitnesbyrd så vi at selv blant Guds hellige er ingen ustraffelig. Det er ingen som er rettferdig i seg selv, ikke en eneste.

Da vil imidlertid ofte en enfoldig kristen, som anfektes av Satan og innskytelser fra sitt eget hjerte, tenke som så: Nei – i Guds øyne, han som ser det usynlige og for hvem ikke engang himlene er rene, er ingen ustraffelig eller rettferdig. Men ingen som i sannhet her er hellig, kan dog vel huse virkelig synd i sitt hjerte: syndige lyster og syndig begjær, likegyldighet, hovmod og vantro. Guds ords tale om helliggjørelse og Den Hellige Ånds verk i hjertet, ja, selve betegnelsen "hellig", må dog være noe annet og mer enn bare tomme ord.

Når sannheten dog er at virkelig synd ikke bare bor i mitt hjerte, men også kommer til utslag i gjerninger og ord, ja, da kan jeg jo umulig ha lodd eller del i Kristus og hans fullbrakte verk.

En slik misforståelse angående de helliges hellighet, sammen med uvitenhet om fordervelsen i alminnelighet, gjør at mennesker som er brakt til erkjennelse av sin synd, kan høre det mest herlige evangelium bli forkynt – så ofte det måtte være – og dog i det skjulte fordømme seg selv og mangle den tro og den tillit som skulle gi dem kjærlighet, lyst og kraft til det gode. Kun de finner trøst som sover så tungt at de ikke merker noe til sin synd.

På grunn av denne forvirringen er det nødvendig at vi også betrakter de steder i Skriften som viser hva det i praksis vil si at selv blant Guds hellige er ingen rettferdig.

Det er sant at helliggjørelsen, Den Hellige Ånds gjerning i våre hjerter, må tas med i betraktningen. Et menneske som har en tro som ikke virker helliggjørelse, er ingen sann kristen. "Om noen ikke har Kristi Ånd, da hører han ikke Kristus til." (Rom 8,9).

Men din misforståelse skyldes at du ikke har gjort det klart for deg at de hellige har to naturer: det gamle og det nye menneske, kjødet og ånden. "Det som er født av ånden er ånd", og "det som er født av kjødet er kjød." (Joh. 3). Det som er kjød vil bli ved å være kjød så lenge det er en rest tilbake, det vil si så lenge vi lever her på jorden.

Ånden derimot, det nye sinnet som er født av Gud, er i sannhet hellig hos alle Guds barn. Lytt til deres usigelige sukk, deres stille bønner i enerom. Se de tårene de feller for Guds ansikt over sin synd, og du vil forstå at slikt ikke virkes av kjød og blod, men at Den Hellige Ånd bor i deres hjerter.

Se deres glede når en hardnakket fristelse endelig har sluppet taket i dem. Se deres glede når de har fått nåde til å vise et glimt av åndens seier over kjødet i deres liv. Se også den altovervinnende kraften som er mektig i all deres svakhet, for eksempel hos et barn som, når det er blitt omvendt til Gud, med blødende hjerte heller forlater sitt hjem enn å fornekte sin frelser.

Se på den som av naturen er spesielt følsom overfor andres meninger og kritikk, når han lar hele verden si hva den vil og for Kristi skyld blir en dåre. Eller når en hustru, bundet av Gud i sin samvittighet, tålmodig og ydmykt livet igjennom finner seg i en gudløs manns tyranni.

Vi sier det igjen: Gi akt på sinnet, på ånden. Det ytre kan bedra. Les de salmene David har skrevet – du ser like inn i hans hjerte – og se etter

om ikke David var hellig. Se på Peters tårer – var det noen gang hans plan å fornekte sin frelser?

Og Paulus! Fem ganger fikk han førti slag på ett nær (2 Kor 11,24). Men under alt dette hører vi aldri så mye som en ytring av utålmodighet eller noe ønske om å bli utfridd fra sine lidelser. Kun én gang bryter han ut: "Jeg elendige menneske, hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?" Og det var når han talte om syndens lov som var i hans lemmer, og som lå i strid med loven i hans sinn (Rom. 7). Alt dette er vitnesbyrd om at Den Hellige Ånd bor i de hellige.

Men var de av den grunn fri for synd? Var de fri fra Adams fordervede natur? Hva sier Paulus om dette?

Han sier det slik: "De som hører Kristus Jesus til, har korsfestet kjødet med dets lidenskaper og lyster." (Gal 5,24).

I dem som hører Jesus Kristus til, bor det altså ennå lidenskaper og begjær i en slik grad at de må korsfestes. Det er jo om de virkelige hellige apostelen taler, og ikke om de som er under loven. Og om disse, som dog hører Jesus Kristus til, sier han at de har onde lyster og begjær. Men de korsfester dem – takket være Den Hellige Ånd som bor i deres hjerter.

Men selve disse lidenskapene og begjærene – er ikke også de synd, og til og med synd som du i større grad hater, og som gjør at du med fortvilelse bryter ut: «Ve meg, jeg har synden i selve hjertet – jeg elsker synden!» For lidenskaper og begjær oppfattes alltid som kjærlighet til synden.

Etter den nye, hellige ånd, hater og fordømmer jeg denne kjødets kjærlighet til synden, men å utrydde den, det makter jeg ikke. Det er dette forholdet som forklarer, at samme mann som fikk det vitnesbyrdet at han var en mann etter Guds hjerte (1 Sam 13,14), kunne komme så ynkelig til kort overfor sine onde lidenskaper og begjær, at om ikke Guds nåde hadde oppsøkt og reddet ham, så hadde han vært evig fortapt (2. Sam. 12).

En annen mann fikk av Gud det vitnesbyrdet at han var "en uklanderlig og rettskaffen mann, som fryktet Gud og holdt seg fra det onde." (Job 1,8). Men da fristelsen ble for sterk, fikk hans utålmodighet i den grad overmakten, at han forbannet den dagen han ble født, og den omsorg som hadde holdt ham i live (Job. 3).

Når Gud selv kaller en mann uklanderlig, rettskaffen og gudfryktig, så må han i sannhet også være det. Men av den grunn er han ikke fri fra kjødets svakhet.

Abraham, som kalles de troendes far, og som Gud talte med som en venn med sin venn, var visselig en større helgen enn noen av oss. Men også han hadde sine svake øyeblikk. Så fullkomment maktet han ikke å elske Herren alene og sette sin lit til ham, at han ikke fryktet for sitt eget liv, og forsøkte å redde seg ved å si at hans hustru var hans søster (1. Mos. 12 og 20).

Hva skal vi nå lære av disse eksemplene?
Det vi absolutt ikke skal lære, er at enhver som har synden til felles med de hellige, er en kristen. Bare den er kristen som også i omvendelse og tro er lik de hellige. Vi skal ikke bygge vår tro på de helliges skrøpelighet. Som trøst mot syndens skyld og dom er det intet mindre enn Kristi fullbrakte verk som slår til.

Enda mindre skal vi av de nevnte eksemplene trekke den slutning at det ikke kan være så farlig med synden, ettersom den også viser seg i de helliges liv. Det er noe de falske ånder, som til deres egen fortapelse forvrenger Guds ord, kanskje kunne finne på (2 Pet 3,16). De derimot, som har den villige ånd, lar seg av de helliges fall i synd i enda større grad advare mot uaktsomhet, sikkerhet og hovmod – den indre årsak til ethvert fall.

Når Herrens Ånd har latt de helliges synder bli nedskrevet, og har sagt at ethvert skrift er innåndet av Gud og nyttig til lærdom (2 Tim 3,16), så er det for at en aldri skal tro at noe menneske her på jorden blir kvitt slangegiften og dermed er fri fra synd og for feil. Dette skal igjen lære oss ydmykhet og gudsfrykt, lære oss å regne med Guds nåde alene.

Men på den andre siden skal det også lære oss å ikke la de skrøpeligheter som stadig henger fast ved oss, frarøve oss den trøst vi eier i Kristus, så lenge vi vet med oss selv at vi for deres skyld bestandig søker til nådestolen.

Det er ikke uten grunn at vi bruker så mange ord for å vise at selv blant Guds hellige er ingen ustraffelig. Vi har også på dette området en skjebnesvanger villfarelse å bekjempe.

Djevelen vet nok hvordan han skal få fanget sjeler. Likesom han førte Jesus fra ørkenens ødemark til tempelets tinde i den hellige stad, fører han på det åndelige området sjeler i dag. Kan han ikke lenger holde oss sovende sammen med verden i syndens urenhet, så slår han om og søker å inngyte i oss så opphøyede forestillinger om vår egen hellighet, at vi kommer til å stå fjernere fra Guds rike enn tollere og horkvinner (Matt 21,31).

Mang en kristen er, før han har fått sett seg om, blitt ført så dypt inn i denne forblindelsen at han tror seg selv å være fullkommen syndfri. Om man da minner ham om at ikke engang de tidligere nevnte hellige var syndfrie, så svarer han bare: «Nei – ganske så visst – men i Det gamle testamentes tid var Ånden heller ikke kommet. Men se på apostlene etter pinsedagen!» Og så mener han om seg selv at han skulle ha blitt slik som dem.

Hvilket behov har et slikt menneske for daglig syndenes forlatelse? Hvilke betingelser har han for rett å kunne vurdere Kristus som vår evige talsmann og yppersteprest, eller til å ha noe kjennskap til vår frihet fra loven?

Når Johannes sier at Ånden ennå ikke var gitt (Joh 7,39), så tenker han her på den overordentlige åndskraft som etter Kristi oppstandelse og den store pinsedag ble utgytt over apostlene. Men at de hellige i Det gamle testamente hadde Guds Ånd i like så stor grad som i Det nye testamente, det er Skriftens enstemmige vitnesbyrd. Det er da også om Det gamle testamentes hellige at apostelen Peter sier: "De hellige Guds menn talte drevet av Den Hellige Ånd." (2 Pet 1,21).

«Se på apostlene etter pinsedagen!» sier du, og mener da at like så langt skulle vi kunne nå.

Ja, for Gud – om han ville – var det utvilsomt den enkleste sak i verden å gjøre et slikt under med oss. Men på noen annen måte kunne det heller ikke skje. Den herlige kraften apostlene fikk, fikk de ved et under fra himmelen. Ikke den minste smule av dette kunne de ta av seg selv.

Paulus gir oss i denne forbindelse en sunn advarsel, idet han sier: "For ved den nåde som er meg gitt, sier jeg til hver og en blant dere at en ikke skal gjøre seg høyere tanker enn en bør. Men en skal tenke sindig, i forhold til det mål av tro som Gud har tilmålt hver enkelt." (Rom 12,3).

Forstår du hva han vil si? "Det mål av tro som Gud har tilmålt hver enkelt," slik lød det. Selv den svakeste ånd, når den bare er født av Guds Ånd, hungrer bestandig etter mer enn den får – av kjærlighet, tro, nådegaver og annet. Fullkommen metthet oppnår vi aldri så lenge vi er her. Og så lenge det i vårt hjerte finnes en hungrende og higende ånd, må det bero på Guds tildeling alene, hvor stort mål av tro og nådegaver vi har.

Hvilken forferdelig innbilning er det vel ikke da, når du mener selv å kunne tilkjempe deg det samme mål av hellighet som apostlene hadde. Tenk dog over det som er skrevet om dem. Da Den Hellige Ånds ildtunger, under mektige tegn fra himmelen, hadde senket seg over hver enkelt av dem, var de så fylt av Ånden at de alene ved dette kunne tale i fremmede tungemål. Peter kunne vekke opp døde og kun med et ord i Jesu navn helbrede syke. Ja, om bare en skygge fra Peter falt på dem, ble de friske.

Hva hadde skjedd? Det var apostelutrustningen disiplene nå hadde fått. Før dette hadde de ikke hatt noe utover det Jesu øvrige venner og disipler hadde. De var ufullkomne i kraft og ufullkomne i forstand. Nå var de i et øyeblikk blitt helt andre mennesker. De var utrustet med en slik grad av Ånd, at alt hva de heretter talte og skrev, måtte mottas, "ikke som et menneskeord, men som det i sannhet er, som Guds ord, som virker med kraft i dere som tror." (1 Tess 2,13).

Ingenting av hva mennesker senere har talt eller skrevet, kan sidestilles med det apostlene talte og skrev, ganske enkelt fordi ingen andre har mottatt en slik åndsfylde som dem. Hvem kan vel nå, ved Ånden alene, tale med fremmede språk? Hvilket menneske har en skygge som har makt til å helbrede syke? Eller hvem er i stand til å vekke opp døde?

Om apostlene nå hadde en slik åndsfylde, at intet annet menneskes ord – i tale eller skrift – kan sammenlignes med deres, så tåler andre menneskers hellighet i hjerte, tanker og vandel heller ikke sammenligning med deres. For den samme Åndens fylde, som styrte deres tunge og deres penn, måtte vel først lede deres hjerter og deres tanker, og dermed også ganske naturlig prege deres vandel. Å ville gjøre seg lik med apostlene kan derfor kun beskrives som en blind innbilning.

Men det er lærerikt å se at apostlene, selv om de hadde mottatt Åndens kraft i så mye større grad enn andre, likevel ikke var blitt fri fra sin gamle, fordervede natur.

Det står ikke til oss å avgjøre hvor mye syndig det var i den strid som oppsto mellom Paulus og Barnabas, som er beskrevet i Apostlenes gjerninger 15, 39, eller i det «hykleri» som Paulus i Galaterbrevet 2, 11–14 irettesatte Peter for.

Men det Paulus i 2. Korinterbrev 12 forteller om sine erfaringer, er i denne forbindelse ganske så eiendommelig. Han forteller først om den vidunderlige opplevelsen han hadde hatt, da han ble bortrykket like inn i den tredje himmel. Om han var i legemet eller utenfor legemet, vet han ikke – Gud vet det – men han vet at han ble bortrykket inn i paradiset og hørte usigelige ord, ord som det ikke er tillatt et menneske å tale.

Desto mer overraskende virker det da at det umiddelbart etter følger en bekjennelse som denne: "Og for at jeg ikke skal opphøye meg av de overmåte store åpenbaringene, har jeg fått en torn i kjødet, en Satans engel som skal slå meg, for at jeg ikke skal opphøye meg."

Av denne bekjennelsen ser jeg hvordan det står til med de hellige. Jeg ville ellers ha trodd at etter en så vidunderlig opplevelse, ville noe så vederstyggelig som hovmod ligge fjernt fra apostelen. Desto mer fordi det her ikke dreide seg om noe stort han selv hadde utrettet, men om en spesiell nåde han hadde fått.

Må da ingen innbille seg å være mer hellig enn selve apostlene. Og må det videre lære oss å aldri tro på dem som mener om seg selv at de er hellige, at de ikke mer kjenner til synd. "Å tro noe slikt om et menneske," sier Luther, "er en feilaktig og fremmed tanke, en tanke som strider mot sakens natur – den er like så vanvittig tenkt og talt, som om noen ville påstå at Gud Herren skulle ha falt i synd."

Nei – "Dersom vi sier at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss." (1 Joh 1,8).

Før syndefallet var mennesket fullkomment syndfritt og rent. Da hadde det en fri vilje. Da kunne det holde Guds lov til fullkommenhet og derved, i egen person, finne nåde hos Gud. Det første menneskes hele natur var en levende lov, som i ett og alt stemte overens med Guds hellige vesen. Det var skapt i Guds bilde og derfor i stand til å oppfylle alle Guds krav.

Men ved syndefallet gikk alt sammen tapt. Gudsbildet ble ødelagt og slangens bilde preget mennesket i stedet. Derfor er forholdet det – noe både Skriften og erfaringen bekrefter – at jo mer av Åndens lys og kraft et menneske har, desto sterkere føler det kampen mellom kjødet og ånden.

Bare det at denne kampen foregår i oss, er nok til at loven fordømmer oss. Den krever jo renhet og hellighet helt inn i vårt innerste vesen. Allerede de syndige tanker og begjær som fyller vårt sinn, er i Guds øyne synd som fordømmes og forbys i hans lov. Derfor kunne ingen, om han skulle dømmes etter loven, eie Guds nåde, om så bare for en eneste dag.

Herved har vi redegjort for den første grunnen til at det er så uomtvistelig nødvendig, om vi skal bli frelst, at vi er fri fra å være under loven. For selv de mest oppriktige kristne – i hvem den største fylde av gudsfrykt og kjærlighet bor – er hva kjødet angår, besmittet av synd, og føler til tider sin urenhet så sterkt at de er fortvilelsen nær.

Hvordan skulle de da – med all den synd de ser og føler – kunne finne virkelig fred og visshet om barnekår hos Gud, om de gikk i den tro at de skulle dømmes etter hans lov!

De troendes frihet fra loven (III)

Samvittighetens frihet fra loven er en nødvendig forutsetning for sann helliggjørelse og for å kunne gjøre gjerninger som virkelig er gode og velbehagelige for Gud. Måtte mange få øynene åpnet for denne sannheten, en sannhet som for fornuften er den rene galskap!

«Så er da også dere, mine brødre, døde fra loven – for at vi skal bære frukt for Gud» (Romerne 7,4).

«Men nå er vi løst fra loven, ettersom vi er døde fra det vi var fanget under, slik at vi tjener i Åndens nye vesen, ikke i bokstavens gamle vesen.» (Romerne 7,6)

På samme måte taler Paulus i Galaterbrevet, når han sier: «For jeg er ved loven død for loven for å leve for Gud.» (Galaterne 2,19)

Hermed er det uttrykkelig sagt, at man ikke kan leve for Gud uten at man først er død fra loven.

Forholdet er for det første dette, noe også erfaringen lærer oss: Så lenge et menneske fremdeles lever i trellekår – med blikket festet på seg selv, og under loven arbeider for å bli hellig og from, og kun betrakter Gud som en som stiller krav – så lenge vil hjertet forbli kaldt, dødt og tregt. Det fatter nok gode forsetter, men kraften til å gjennomføre dem mangler. Det blir kun til tanker og ord, eller i det lengste, en utøvelse av visse ytre fromhetsøvelser, øvelser som ikke overstiger det naturlige menneskets krefter.

Om loven samtidig kommer og peker på hjertets ondskap, vekker den kun hjertets ondskap til live og egger det til forøket virksomhet.

Det er slik Paulus skriver: «Men da budet kom, våknet synden til live – og vakte alle slags begjær i meg.»

Hvor mange engstelige sjeler finnes det ikke, som sukker i en slik tilstand, sjeler som ikke kan begripe hvor feilen ligger! De hører og leser Guds ord, de ber, de går til nattverd, men alt er forgjeves. De føler kun på avmakt og død. Det eneste som er levende, er synden.

Ville bare disse sjelene høre! Ville de bare bøye øret og lytte til Guds visdom, «da skulle deres fred bli som floden, og deres rettferdighet som havets bølger.» (Jesaja 48,18). Deres hjerter skulle fylles med en ny og himmelsk glede og kraft.

Feilen er den at du aldri for alvor er blitt kvitt trelldomsåket, og du har aldri for alvor forstått hva sann tro i virkeligheten er. Du har aldri for alvor frydet deg over å være frelst av uforskyldt nåde.

Det lyset du mangler, er ikke noe en bror kan gi til sin neste. Det er en gave fra himmelen og beror på en Guds åpenbaring i sjelen. I dette lyset ser vi hvilken uutgrunnelig nåde vår himmelske Far har bevist mot oss som treller under hans bud – at han har sendt oss sin Sønn, som i vårt sted skulle oppfylle alt det loven krever og i fremtiden måtte kreve av oss.

I dette lyset ville du også få se at alt det du selv går og strever med å oppfylle, det har han for lengst oppfylt for deg. Du ville forstå at den hensikten Gud nå har med loven, kun er den at han vil komme din egenrettferdighet til livs. Han har aldri ventet av deg at du ville være i stand til noe annet enn å synde.

I dette lyset vil du få se at Gud er forsonet med deg, nøyaktig slik du er; han elsker deg slik du er. Han har tatt bort dine synder og skrevet ditt navn i himmelen, slik du er. Dette har han gjort, ene og alene for Jesus Kristus, din brors skyld, han som har gjort din sak til sin overfor Gud.

Om du i Åndens lys fikk se dette, skulle du gråte av kjærlighet og springe av fryd, og alt det du før syntes var umulig, ville nå bli liflig og lett.

Den andre grunnen til at vi må være døde fra loven for å kunne leve for Gud, er følgende:

Selv om du også kunne gjøre mye mer godt enn noen annen troende, så finner ikke en eneste av dine gjerninger nåde for Gud, så lenge de ikke springer ut av den kjærlighet og tro evangeliet virker. Så lenge loven hersker i samvittigheten, ødelegger den alt hva du gjør. De

gjerningene du gjør er kanskje nøyaktig de samme som blir gjort av en frigjort og troende kristen.

Men dine gjerninger skjemmes av en fæl svart flekk, som gjør at de i Guds øyne er rent ut motbydelige. Denne fæle svarte flekken består i at du gjør det gode for lovens skyld, og ikke ut fra kjærlighetens lyst og trang. Det er slik som når et barn viser sin kjærlighet mot sin mor, men kun fordi faren har tvunget det til det, med trussel om ris eller løfter om belønning. Denne kjærligheten burde jo ha sprunget ut av barnets egen dype følelse for sin mor.

Gud ønsker ikke at vi skal tjene ham under tvang. Det er vårt hjerte og hjertets kjærlighet han vil eie.

En mann som virkelig elsker sin hustru, er jo ikke tilfreds dersom han bare mottar tjenester fra henne. Det er hennes kjærlighet han først og fremst vil eie. Og skulle han oppdage at det kun er for pengenes skyld at hun hykler en kjærlighet til ham, en kjærlighet som hun slett ikke føler, så må jo alt hennes skuespill av vennlighet bli motbydelig for ham, og noe som kun er egnet til å vekke hans vrede.

På samme måte er det med Gud. Han vemmes ved all fromhet og gudsfrykt som utøves kun fordi loven krever det. Kun det som springer ut fra en frigjort, glad og takknemlig ånd vil han vedkjenne seg.

Den ekte kjærligheten taler som dette:

«Nå gjør jeg ikke så mye som å bøye meg etter et halmstrå for å fortjene min frelse eller sone min synd. Alt som hører til min frelse, er gjort av min Frelser da han for min skyld i 30 år trellet under loven og til slutt led en blodig død på korset. Men det lille jeg gjør, det gjør jeg fordi han har gjort alt for meg. Jeg gjør det fordi jeg er satt inn i et rike hvor nåden hersker, hvor ingen synd tilregnes meg og hvor jeg aldri skal dømmes etter loven.»

«Dette er den friheten som beveger meg til at jeg med et glad hjerte gjør det som jeg vet er til behag for Gud. Når han har tatt den tyngste byrden, min frelse, på seg, skulle da ikke jeg gjerne gå inn under de lettere byrdene: forsake synden og verden, holde kjødet i tømme og i kjærlighet tjene min neste – gi den som sulter brød, låne ut husrom til den som trenger det, besøke de syke, tilgi når noen har forsyndet seg mot meg, og vise tålmodighet overfor vanskelige medmennesker og tålmodighet i vanskelige livsforhold.»

«Ettersom det har behaget min Herre å sette pris på slike småting, er jeg halvveis i himmelriket allerede her, fordi jeg får lov til å tjene ham med dette. Å gjøre dette er meg så hjertelig kjært, fordi han først har vist en så overstrømmende godhet mot meg og har innrettet et nåderike hvor ingen synd tilregnes, og hvor jeg ikke skal dømmes etter loven.»

Dette er den rette beveggrunnen til å gjøre det gode. Det er dette apostelen tenker på når han sier: «For Kristi kjærlighet tvinger oss, idet dette er avgjort: Én er død for alle, og derved har de alle dødd.» (2 Kor 5,14)

Likeså når han i Romerbrevet sier: «Mine brødre! Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen, ham som ble reist opp fra de døde, så vi kan bære frukt for Gud.» (Romerne 7,4)

Sant nok – også det gode du gjør ut fra en lovmessig beveggrunn, får du her på jorden lønn for. Dine naboer og husfeller nyter også godt av det. Men den sanne helliggjørelsen er det ikke. Det er heller ikke de gjerningene kongen vil nevne når han kommer til dom.

Når det gjelder din frelse, så kunne du da like gjerne spart deg din møye med å gjøre det gode, og i stedet fritt gi deg hen til å leve i synden. Du taper ikke noe ved å gjøre det. For en hellighet bygget på lovens grunn vil allikevel ikke frelse deg.

«Alle de som holder seg til lovgjerninger, er under forbannelse.» (Galaterne 3,10)

Kun så mye godt du gjør fordi du er frelst av uforskyldt nåde og er fri fra loven – kun så mye sann helliggjørelse har du, og kun så mange gode gjerninger gjør du. Glem det aldri – skriv det i ditt hjerte med uutslettelig skrift: Kun det som utspringer av nåden, av tro og av kjærlighet, av din frihet fra loven, kun det er sann helliggjørelse.

Men har da loven ingen som helst betydning for en kristen med hensyn til hans helliggjørelse? tør kanskje noen spørre. Er da virkelig en kristen alltid så fylt av troens glede og kjærlighet, at han aldri gjør det gode av noen lovmessig grunn?

Jovisst har loven betydning også for helliggjørelsen. Den er oss til uvurderlig nytte og velsignelse, ved at vi i dens bud har et lys og en rettesnor for vårt liv. Denne rettesnoren blir oss dessuten alltid til tukt – en sunn, og for vårt svikefulle hjerte, en høyst nødvendig tukt.

Men selve grunnlaget for en kristens helliggjørelse må være den store nåden som har blitt ham til del.

Dette skal forstås på følgende måte: Troens lys brenner ikke alltid like klart, det er sant. Under vandringen svekkes ofte både troen, gleden og kjærligheten, og med alle mine anstrengelser kan jeg likevel ikke tro slik jeg gjerne ville.

Men det er heller ikke det det kommer an på. Har jeg bare gjennom Kristus den tilliten til Gud, at jeg tross alt er hans barn og kan tro selve nådestanden, selv om det er med en tørr tro som likevel klynger seg til Guds løfter, så virker også en slik tro en villig ånd, som gjør at jeg gjerne vil tvinge mitt kjød etter hans lov.

Jeg er ikke så glad og vel til mote som i de lysere tidene, når han fryder mitt hjerte. Ofte blir vandringen tung, og det er mer av lovens tyngde enn evangeliets nåde og lys i mitt sinn. Men likevel, så er det en forskjell. De som «holder seg til lovgjerninger», gjør det med vilje og forsett, i den overbevisningen at vår nådestand og vår helliggjørelse beror på hva vi selv kan prestere når det gjelder fromhet og gudsfrykt.

Den troende derimot, selv når han er aller mest lovbundet, hater og bekjemper sin tilbøyelighet til å ville regne med noe av sitt eget, og gir Gud rett når han i sitt ord sier at alt i oss kun er synd og avmakt, og at Kristus alene er vår rettferdighet og styrke. Han vet at hjelp og legedom ligger i en dypere erkjennelse av Kristus og av kraften i hans oppstandelse. Dette ene jager han etter, og kun hans svakhet hindrer ham i løpet.

Innerst inne er han altså evangelisk. Det er kun hans gamle natur som er lovbundet. Og skjønt han på grunn av kjødets motstand ofte må tvinge seg selv til det gode, så er det likevel den store nåden han har mottatt som beveger ham til det. Han elsker Guds bud, til og med hans tukt og trusler, fordi det alt sammen bidrar til å døde hans kjød. Men denne kjærligheten til loven og dens trusler, er noe som er tent på grunn av den uforskyldte nåden han har mottatt. Altså er han i hjertets grunn evangelisk.

Noe helt annet er det om vi igjen blir spent i trelldommens åk, og tankene først og fremst kretser om oss selv og hva vi skal være og gjøre. Da kveles den barnlige tilliten til Gud, og loven blir den herskende makt i samvittigheten. Derved inntreffer igjen den tilstanden av synd og avmakt som er lovens uunngåelige virkning. Av dette ser vi

hvor nødvendig samvittighetens frihet fra loven også er for den sanne helliggjørelsen.

Ja, sier du, jeg ser den jo bekreftet i Guds ord, den store og vidunderlige sannheten at vi som er døde fra loven, er fri fra å dømmes etter loven. Vi er like frie som en kvinne er fra loven som bandt henne til mannen, når mannen dør. Jeg kan også godt innse at denne friheten fra loven er absolutt nødvendig, ikke bare for å bli værende i nåden, men også for vår helliggjørelse.

Men virkelig å tro det for min del og holde fast på det, det kan jeg ikke. Dels er det så ufattelig herlig og stort at jeg, arme synder, skulle leve i en slik uforanderlig og urokkelig nåde hos Gud, som om det verken fantes synd eller lov. Og dessuten, så merker jeg ikke det minste til en slik nåde og frihet. Jeg anklages og dømmes ennå fremdeles av loven.

Denne tankegangen har sin rot i selve vår natur. Skjønt det er fordunklet ved syndefallet, så er loven fremdeles skrevet så dypt i hvert eneste menneskes hjerte, at selv hedningene, som aldri har hørt det tordne fra Sinai, allikevel plager seg til døde, drevet av lovens røst i deres indre.

Dessuten ble det ved syndefallet vår natur å ikke tro på og regne med det Gud har sagt og gjort, men derimot å tro på oss selv, våre egne følelser og vår egen fornuft. Dette er grunnen til at selv de mest evangeliske kristne, så sant de er våkne, er mer lovbundne enn evangeliske, når det kommer til deres følelse og deres samvittighet – skjønt de på den andre siden også har mye fred og stor glede i troen, når de først har forstått den friheten de eier og fått nåde til å tro den.

Hvor finner vi nå det som vi kan sette imot denne, vår uforbederlige naturs tilbøyelighet til å kun feste seg ved loven? Hvor finner vi det vi kan møte disse bestandige innvendingene fra fornuft og følelse, samvittighet, vantro og Djevelen?

Mot hele dette mektige oppbudet gis det intet middel som er så virkningsfullt som det å bestandig betrakte det grunnlaget denne vår herlige friheten hviler på. Vi må gjøre oss klart hvor dette ubetalelige gode har sin opprinnelse og hva det grunner seg på, nemlig Guds frelsesverk, besluttet ifølge hans egen frie viljes råd, og utført av hans elskede Sønn ved alt det han gjorde og led i vårt sted.

Som apostelen sier det: «I ham [Kristus] har vi også fått del i arven, etter at vi forut var bestemt til det etter hans forsett som setter alt i verk etter sin viljes råd, for at vi skulle være til pris for hans herlighet.» (Efeserne 1,11-12)

Vi vil nå betrakte noen enkle skriftord som taler veldig tydelig nettopp om dette evige grunnlaget for vår frihet fra loven. Det første står i Galaterbrevet 4,4–5, og lyder slik:

«Men da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.»

Kjernen i saken – at Gud sendte sin Sønn, lot ham bli født under loven, for at han skulle kjøpe fri dem som var under loven – kommer frem så klart at alle må kunne se det. Men apostelens ord er valgt med så stor omhu, og har et så dypt innhold, at de likevel krever en mer inngående behandling.

«Da tidens fylde kom,» sier han. Tidens fylde vil si den tiden Faderen forut hadde fastsatt, tiden da Det gamle testamentes formynderskap skulle opphøre og alle profetienes løfter og forbilder skulle få sin oppfyllelse – fra det første løftet, gitt på syndefallets dag, om kvinnens ætt som skulle knuse slangens hode, til alle de guddommelige forutsigelsene og forbildene i den omstendelige levittiske gudstjenesten, hvor de mange tusen offerdyrene, sammen med prestene som foretok ofringen, var forbilder på det store sonofferet og den store ypperstepresten.

Dette er i sannhet et tungtveiende, tusenfold vitnesbyrd av Gud, mot hvilket alle våre tanker, følelser og innvendinger må blekne og bli til intet.

Hva skal da alle disse løftene og alle disse blodige ofrene fra den symbolske gudstjenesten si oss?

«For loven har bare en skygge av de goder som skulle komme, ikke tingenes virkelige skikkelse. Derfor kan ikke loven, ved de ofrene som hvert år blir båret fram, gjøre dem fullkomne som kommer fram med dem. Ellers hadde de jo sluttet med å ofre. For de som ofret, ville da ikke lenger ha synder på samvittigheten etter at de én gang var blitt renset. Men ved ofrene kommer det hvert år en påminnelse om synder. For det er umulig at blod av okser og bukker kan bære bort synder. Derfor sier han når han trer inn i verden: Offer og gave ville

du ikke ha, men et legeme dannet du for meg. Brennoffer og syndoffer hadde du ikke lyst til. Da sa jeg: Se, jeg kommer – i bokrullen er det skrevet om meg – for å gjøre din vilje, Gud.» (Hebreerne 10,1–7)

Det er tydelig nok ofrenes motbilde, Kristi legeme, gitt hen til et sonoffer for våre synder, som har stått i apostelens tanke når han gjengir det profetiske utsagnet fra Sal 40,7–8 i den formen vi ser ovenfor.

I den hebraiske teksten (og også i NB-88) finnes imidlertid et uttrykk som kaster lys over emnet vårt. I noen bibler står det «du gav meg åpne ører». Ordet «åpne» betyr i denne sammenhengen «gjennomborede» (NB-88: «Du har boret mine ører»).

Dette uttrykket sikter tydelig nok til det stedet i Moseloven hvor det tales om treller som frivillig valgte å forbli deres herres eiendom for livstid.

«Men dersom trellen sier: Jeg holder av min herre, min hustru og mine barn, jeg vil ikke være fri og gå bort, da skal hans herre føre ham fram for Gud og stille ham ved døren eller ved dørstolpen, og hans herre skal stikke en syl gjennom øret hans, og han skal tjene ham for alltid.» (2 Mos 21,5–6)

Dette har nå Kristus profetisk anvendt på seg selv og sagt til sin Far: «Du har boret mine ører, jeg vil ikke ha min frihet, jeg vil være din trell. Mitt legeme skal være det offer som du med alle disse blodige ofrene har hatt i tankene. I bokrullen er det skrevet om meg, å gjøre din vilje, min Gud.»

Og «ved denne viljen,» føyer apostelen til i Hebreerbrevet 10,10, «er vi blitt helliget ved at Jesu Kristi legeme ble ofret én gang for alle.»

Videre, så sto det i ordet vi betrakter: «Gud utsendte sin Sønn, født av en kvinne, født under loven.»

Helt fra sin fødsel til sin død var han underlagt lovens bestemmelser. Ikke for sin egen del, men fordi han skulle «kjøpe dem fri som var under loven.» Helt fra den åttende dagen, da han ble omskåret ifølge loven, var hele hans liv en uavbrutt lovoppfyllelse – for oss.

Loven krever at vi skal elske Herren vår Gud av hele vårt hjerte, av hele vår sjel og av alt vårt sinn, og elske vår neste som oss selv. Det ville ikke vært mer enn rimelig om vi gjorde det, men ingen av oss gjør det.

Da kom Jesus og gjorde det i vårt sted. Han elsket Gud av hele sitt hjerte og av hele sin sjel. Det var hans mat å gjøre Faderens vilje, og

han elsket sin neste som seg selv. Han satte sitt liv til for sine venner – ja, til og med for sine fiender. Og alt dette skjedde for oss – «for å kjøpe dem fri som var under loven.»

Tenk gjennom dette – og du vil med glad forundring finne at det å holde loven ikke er noen frelsesbetingelse. Den saken har Gud i sin store nåde og barmhjertighet overdratt til en annen, og denne «annen» oppfylte loven i vårt sted.

«For så har Gud elsket verden, at han gav sin Sønn.» (Johannes 3,16)

Syndefallet virket i den grad ødeleggende på alle våre evner og krefter, at ikke en eneste av oss er i stand til å oppfylle Guds lov. Så helt igjennom forgiftet og fylt av synd og ondskap er vårt sinn, at vi tvert imot gjør opprør imot den. Det kan alle de fortelle om, de som av bitter erfaring har sett noe av Guds hellighet, og derfor har kjempet og strevd med å oppfylle loven.

Gud kunne ikke – for sin evige sannhets og rettferdighets skyld – ettergi så mye som en bokstav eller tøddel av loven. Dermed var alt kjød under en evig forbannelse. Da fattet han – drevet av sin uforanderlige kjærlighet og barmhjertighet – den beslutningen å sende sin Sønn, for at han i vårt sted skulle oppfylle loven.

Dette er det som ligger i ordet: «Men da tidens fylde kom, utsendte Gud sin Sønn, født av en kvinne, født under loven, for at han skulle kjøpe dem fri som var under loven, så vi skulle få barnekår.» (Gal 4,4–5)

Og dette er forklaringen på at det er «ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus» (Rom 8,1). I Guds øyne er de like rene som om de aldri hadde syndet.

Men ikke nok med at Guds Sønns liv her på jorden i over 30 år var en uavbrutt lovoppfyllelse for oss. Han måtte til slutt også lide den straffen vi hadde fortjent, selv gå inn under lovens forbannelse, for slik å kjøpe oss fri fra denne forbannelsen.

Om dette taler det andre skriftordet vi skal betrakte:

«Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre.» (Gal 3,13)

Også her er det en dybde i apostelens ord som gjør at de krever omhyggelig ettertanke. For det første, dette at han anvender navnet Kristus, som betyr den salvede. Det fører straks tanken til hele Jesu

embete og til den hellige salvelsen som innviet ham til å være menneskenes konge og yppersteprest. Innvielsen til disse to embetene skjedde nemlig på den måten, at den det gjaldt, ble salvet med velluktende olje.

Den oppgaven på jorden som Guds Sønn av Faderen ble salvet og innviet til, var således nettopp det å være konge og yppersteprest, menneskenes beskytter og forsoner. Da burde vi også regne med ham som dette.

Dette med den velluktende oljen har også en annen betydning. Det sier oss indirekte at da alle mennesker etter syndefallet var underlagt forbannelse, var de for den hellige Gud som en stinkende råttenskap, og at Kristus derfor, som den salvede, måtte tre imellom for å med sin salvelses vellukt fordrive stanken av vår synd.

Merk deg én ting: Det er alltid en annen som skal gjøre det, og ikke vi selv – syndere som vi er. Alltid en annen.

Nå sier imidlertid apostelen at denne Herrens velsignede, Guds elskede sønn, som Faderen har velbehag i, er blitt en forbannelse. For et forferdelig uttrykk!

Selve ordet «forbannelse» rommer i seg noe forferdelig. Det er et uttrykk for alt det onde som Herren i loven truer synderen med. Likesom ordet «velsignelse» rommer i seg all Guds nåde og alt det gode Gud i sin kjærlighet kan overøse sine venner med, så betegner dets motsetning, «forbannelsen», først hans guddommelige vrede og avsky, og deretter alt det onde han i denne sin hellige vrede har makt til å bringe over sine fiender.

Om det hadde stått at Kristus ble forbannet, ville det ha vært forferdelig nok. Men det står noe enda mer forferdelig: han ble en forbannelse. Han ble selve forbannelsen – på samme måte som det i 2 Korinterbrev 5,21 heter:

«Ham som ikke visste av synd, har Gud gjort til synd for oss.»

Han ble ikke bare belastet med synd, men gjort til synd.

Med disse eiendommelige uttrykkene har Den Hellige Ånd villet si at Kristus i en slik grad ble belastet med all verdens synd og lovens forbannelse, at han kunne betraktes som idel synd og idel forbannelse, og således med rette kunne kalles selve synden og selve forbannelsen.

Det som er det mest betydningsfulle i denne forbindelse, er imidlertid dette at det ikke bare var for mennesker at Kristus ble en

forbannelse, men også for Gud. I det skriftord apostelen henviser til, 5 Mos 21,23, står det nemlig: «For forbannet av Gud er den som blir hengt.» Og dette skyldes ikke selve dødsmåten, men det som var årsaken til den, nemlig synden.

Da Peter led martyrdøden på korset, ble han ikke av den grunn en Guds forbannelse. Men når apostelen her anvender dette skriftord på Kristus, så har det sin berettigelse i det at Kristus virkelig var en synder for Gud, ja, han var synderen fremfor noen annen synder på jord.

Og alt dette skjedde for oss. For oss – på disse ordene skal trykket ligge. I dem ligger forklaringen på at Kristus i Guds øyne var en synder og ble en forbannelse. Personlig var han hellig, uskyldig og under Guds velsignelse. Men ettersom forbrytere, ifølge loven, skulle henges og være en «Guds forbannelse», så måtte også Kristus bli hengt på et tre til en forbannelse. For han representerte i sin person ikke bare én, men alle store syndere på jord.

Vi er alle forbrytere, store syndere for Gud, og er derfor skyldige til evig død og fordømmelse. Da nå Kristus gikk i vårt sted, måtte han overfor Gud gjelde for det vi er, og straffes deretter.

Profetene har klart forutsett dette. Jesaja sier: «Men Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham.» Og i Salme 40 klager den samme personen som sa: «Se, jeg kommer, i bokrullen er det skrevet om meg,» og sier: «mine misgjerninger har grepet meg, så jeg ikke kan se. De er flere enn hårene på mitt hode, og mitt hjerte har sviktet meg.»

For vårt hjerte, som av vantro er blitt så formørket, lyder dette så underlig fremmed. Men så sant ikke hele Skriften lyver, så er det sentrale dette: så sant all vår synd av Gud ble lagt på Guds lam, så sant må også alle våre synder så helt og holdent være hans, som om han selv hadde begått dem.

Om dette sier Luther:

«Idet Kristus står i alle synderes sted og bærer alle synderes synd, så er han nå ikke uskyldig og syndfri for Gud slik han forut var det. Han er en synder. På ham hviler byrden av Paulus' synd, han som var en 'spotter, forfølger og voldsmann' (1 Tim 1,13), på ham hviler Peters synd, han som fornektet sin herre. På ham hviler Davids synd, han som gjorde seg skyldig i både utukt og mord osv.

Kort sagt: han er den som nå står for Gud i alle synderes sted, belastet med alle de menneskers synder som har levd, lever og i fremtiden skal leve. Da den barmhjertige far nemlig så at vi ved syndens makt og lovens forbannelse var blitt så ynkelig bastet og bundet at det i evighet var umulig for oss å ved egen hjelp bli fri, så ga han oss sin eneste, elskede sønn som en frelser, la alle menneskers samtlige synder på ham, idet han sa: Du skal være den synder som i paradiset tok av den forbudte frukt, du skal være David, du skal være Saulus, kort sagt: du skal være det alle mennesker er, som om du alene hadde begått alle menneskers synder. Se nå til hvordan du betaler og gjør fyldest for dem.»

Dette var mer enn nok til at Kristus måtte bli en forbannelse. Og av et storverk som dette, at Herren legger verdens synder på sin elskede sønn, lar ham bli rammet av lovens forbannelse og henges på et tre, synes vi med rette å kunne forvente betydningsfulle frukter.

Forbarm deg, O Gud, over våre arme, forblindede hjerter! Spre det tette mørke, og fordriv de onde makter som i den grad behersker vårt sinn, slik at vi ikke er i stand til å se din herlighet!

Hva har Kristus utrettet ved å bli en forbannelse for oss?
«Han kjøpte oss fri fra lovens forbannelse,» sier Paulus. Ordet som er oversatt med «løskjøpe», kommer fra et ord som omtaler et marked, og som egentlig ble brukt for løskjøpelse av treller.

Ved et slikt marked fantes det alltid en domstol. Hvis nå en mann betalte den sum som ble krevd for en trell, i den hensikt å gi ham hans frihet, så måtte dette kjøpet, før det kunne bli betraktet som gyldig, først prøves, bevitnes og stadfestes av domstolen.

Disse omstendighetene ved løskjøpelsen av treller gir oss lærerike antydninger om arten av den forsoning som skjedde i Kristus.

For det første: det var et kjøp – et kjøp som alltid krever en løsesum tilsvarende den verdi som kjøpes. Og her var ikke kjøpesummen sølv eller gull, men Kristi dyrebare blod.

For det andre: Denne vår løskjøpelse ved Kristus er blitt rettsgyldig bevitnet. Den er ved den hellige Faders domstol blitt prøvet, godkjent og stadfestet, og er således gyldig til evig tid. «Jesus har båret fram ett eneste offer for synder – han fant en evig forløsning.» (Hebr 10,12 og 9,12)

Ja, Kristus har virkelig kjøpt oss fri fra lovens forbannelse, idet han ble en forbannelse for oss. Skriften sier det, og i vår barnelærdom lærte vi tidlig å tro og bekjenne at «Jesus Kristus er min Herre, som har gjenløst meg fortapte og fordømte menneske, kjøpt meg fri og frelst meg fra alle synder, fra dødens og djevelens makt, ikke med gull eller sølv, men med sitt hellige, dyre blod.» Men hvordan går det når det kommer til det å tro det?

Vi har nå også sett hva det kostet Herlighetens Herre å kjøpe oss fri. Han måtte ikke bare forlate sin himmel, og i mer enn 30 år gå omkring i en tjeners skikkelse på den jord som for vår skyld var forbannet, villig bære lovens åk, og derved vinne til oss den fullkomne oppfyllelse. Han måtte også til slutt bli en forbannelse for oss, han måtte la hele den krenkede rettferdiges vrede, all dødens og helvetes kval komme over sitt hode.

Ve vårt forblindede hjertes mørke, som ikke kan se hva dette er verdt! Vi skulle, om vi til fulle så det, i salig trygghet og tilfredshet synge for evig vår dyrebare frelsers ære og pris, fordi han i vårt sted har gjort alle ting vel.

Er Guds Sønn gjort til synd for oss og til en Guds forbannelse, hengt på et tre, så gjelder dette dog tusen ganger mer enn alle mine synder – om disse enn var tusen ganger flere og større enn de er.

Og har Gud sendt sin sønn under loven, ja gitt ham i syndens, dødens og djevelens vold, for at vi skulle bli frelst, da er det klart at han ikke har noen som helst tiltro til våre evner og krefter når det gjelder å ta kampen opp mot disse maktene.

Nå begynner jeg å ane at Paulus har rett når han sier at Gud har gitt oss loven, for at «hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud» (Rom 3,19), og ikke for at vi skal bli rettferdige ved den. Men da forstår jeg også at Herren ikke vil tilregne dem deres synd som tror på hans sønn, og at de aldri skal komme i den situasjon at de skal bli dømt etter loven.

Måtte Gud mer og mer åpne våre øyne, så vi rett kunne se disse herlige ting! Og måtte de som føler et behov for denne nåde og trøst, men ikke synes det vil klarne for dem, ofte trekke seg tilbake i enerom og be om Åndens lys og et opplatt sinn, be inntil Herren hører deres bønn og de får troens dyrebare gave i eie.

For alt beror til syvende og sist på Guds barmhjertighet! Og hadde vi bare troens øye til å se med, da skulle vi, så uverdige vi enn er, føle oss som i paradis – så stort og vidunderlig er det Gud har gitt oss i sin sønn.

Herre, forøk oss troen!

De troendes frihet fra loven (IV)

Om vi nå skal gi et sammendrag av de viktigste punktene vedrørende vår frihet fra loven, så har Gud allerede selv gitt et slikt i Den hellige skrift, hvor han taler om en ny pakt han vil opprette med mennesker, en ny og bedre frelsesvei enn loven. I Jeremia 31, 31–34 leser vi følgende:

"Se, dager kommer, sier Herren, da jeg vil opprette en ny pakt med Israels hus og med Judas hus. Den skal ikke være som den pakten jeg opprettet med deres fedre på den dagen da jeg tok dem ved hånden og førte dem ut av landet Egypt, den pakten med meg som de brøt, enda jeg var deres ektemann, sier Herren. Men dette er den pakten jeg vil opprette med Israels hus etter de dager, sier Herren: Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mitt folk. De skal ikke lenger lære hver sin neste og hver sin bror og si: Kjenn Herren! For de skal alle kjenne meg, både små og store, sier Herren. For jeg vil forlate deres misgjerning og ikke lenger minnes deres synd."

Dette er ikke det første løftet som er gitt om en ny pakt. Det er heller ikke det siste. Faktisk er hele Det gamle testamente et eneste stort løfte om Kristus og den pakt Gud vil inngå med ham. Like fra Bibelens første blad, hvor Gud på syndefallets dag taler om kvinnens ætt som skal knuse slangens hode, og til de siste kapitlene hos den siste profet, hvor det tales om rettferdighetens sol, som skal opp med legedom under sine vinger (Malaki 4).

Vi har i det vi tidligere har gått gjennom, sett hvordan så vel loven som hele den omstendelige offertjeneste i den gamle pakt kun talte

om det ene: Kristi legemes offer. Men det løftet vi her har sitert, er bemerkelsesverdig på den måte at det i en særlig grad sammenfatter det som er det karakteristiske for den nye pakt, og den gjør det med klare og tydelige ord, talt av Herren selv.

Men likevel er det svært få som virkelig ser hva som står her, og som fryder seg over det, takker Gud og elsker ham for det. Så godt som hvert eneste menneske står fremdeles med begge sine ben i den gamle lovpakten – et slående bevis på den makt djevelen har over menneskers sinn, og et like slående bevis på sannheten av Herrens ord når han sier at det å kjenne Herren ikke er noe den ene bror kan lære sin neste.

"Det som Israel søker etter, har de ikke nådd. Men de utvalgte har nådd det. De andre er blitt forherdet." (Rom 11,7). Og Gud har "skjult dette for vise og forstandige, men åpenbart det for umyndige." (Matt 11,25).

Allerede dette at Herren sier: "Jeg slutter en ny pakt", og så føyer til: "ikke som den pakten jeg opprettet med deres fedre på den dagen da jeg tok dem ved hånden og førte dem ut av landet Egypt", burde være nok til å vekke alles oppmerksomhet. Han førte dem den gang til Sinai, men sier nå at den nye pakt han vil slutte, skal være annerledes enn den lovpakten han sluttet med dem der. Det er ubegripelig at dette likevel ikke blir trodd, og at lovpakten er den eneste pakt de fleste mennesker kjenner av virkelig erfaring.

Forskjellen mellom disse to paktene dreier seg i hovedsak om tre punkter:

Først dette, at mens loven i den gamle pakt var risset i stein og menneskenes hjerter uvillige, slik at Herren måtte tvinge dem, så skulle loven i den nye pakt bli gitt i deres indre og skrives i deres hjerter. Det vil si at han skal gi oss Den Hellige Ånds lyst og kjærlighet til det gode, noe som i vårt hjerte blir en indre, levende lov.

For det andre er det dette: Mens den ene godt kunne lære sin neste den gamle pakts lov, idet den moralske lov, skjønt fordunklet ved syndefallet, dog ligger i selve den menneskelige natur, selv hos hedningene, så skulle den nye pakt være av en slik art at et menneske ikke vil være i stand til å lære den til sin neste. De skal, slik Jesus med et sitat fra profetene sier, "alle være opplært av Gud."

"Ingen kan komme til meg uten at Faderen som har sendt meg, drar ham," sier Jesus videre. "Og ingen kjenner Sønnen uten Faderen, heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for." (Joh 6,44 og Matt 11,27).

Det tredje punktet er dette: mens synden i den gamle pakt skulle straffes på synderen, så skulle den i den nye pakt tilgis og ikke mer kommes i hu. Men dette punktet innledes med det veldig betydningsfulle: "for" – "jeg vil forlate deres misgjerning og ikke lenger minnes deres synd." Dette viser at denne tilgivelsen er grunnlaget for de to første punktene.

Dette er også nøyaktig hva både Skriften og erfaringen lærer. Først når synden er forlatt og hjertet kan ånde fritt, får et menneske det rette kjennskap til Gud og en hjertelig lyst til å løpe hans vei (Sal 119,32) – først da er loven blitt skrevet i hjertet.

Det er dette Paulus hevder så sterkt overfor de som kom med innvendinger, og mente at man ved å forkynne frelse ved tro, satte loven ut av kraft, og at det var loven som skulle virke helliggjørelse.

"Uforstandige galatere!" sier han til dem, "Bare dette vil jeg få vite av dere: Var det ved lovgjerninger dere fikk Ånden, eller var det ved å høre troen forkynt? Når Gud altså gir dere Ånden og gjør kraftige gjerninger blant dere, gjør han det ved lovgjerninger eller ved at dere hører troen forkynt?" (Gal 3,2–5). Og til romerne sier han: "Opphever vi så loven ved troen? Langt derifra! Vi stadfester loven." (Rom 3,31).

Herren sier det her: "Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte – For jeg vil forlate deres misgjerning og ikke lenger minnes deres synd." Og i Apostlenes gjerninger 10, 43–44, fortelles det om da Peter i Kornelius' hus uttalte ordene: "Ham gir alle profetene det vitnesbyrd at hver den som tror på ham, får syndenes forlatelse ved hans navn. Mens Peter ennå talte disse ordene, falt Den Hellige Ånd på alle dem som hørte Ordet."

Den meningen at det side om side med forkynnelsen av frelse ved tro, skal være en annen forkynnelse som skulle virke helliggjørelse, bør vi derfor helt og holdent forkaste. Det er nettopp ved å høre troen forkynt at vi mottar Ånden. Intet menneske kommer til tro og blir rettferdiggjort i Kristus uten ved Den Hellige Ånd, og der Den Hellige Ånd bor, der virker den helliggjørelse.

En fromhet som ikke fødes av nåde og tro, er enten "døde gjerninger", gjort ifølge vår natur, eller "lovgjerninger", gjort under tvang, og begge deler er under forbannelse (Gal 3,10). Derfor sier Paulus uttrykkelig: "Nå er vi løst fra loven, ettersom vi er døde fra det vi var fanget under, slik at vi tjener i åndens nye vesen, ikke i bokstavens gamle vesen" (Rom 7,6).

Det er dette Herren mener når han sier: "Jeg vil gi min lov i deres sinn og skrive den i deres hjerte – For jeg vil forlate deres misgjerning og ikke lenger minnes deres synd."

Denne Guds helliggjørelseslære utelukker verken en kjærlig og alvorlig bruk av formaningens ord, eller vingårdsmannens trofaste rensing av vintreets grener. Den viser oss bare det unyttige i å rense de døde grenene, som likevel skal kastes på ilden, uansett hvor omhyggelig de måtte bli renset.

Men dette indre liv, denne kjærlighet og lyst til det gode, vekkes kun der hvor nådens overstrømmende rikdom smelter en tilintetgjort synders hjerte, og skjenker ham Den Hellige Ånds gave.

Om dette sier Luther blant annet:

"Da det viste seg å være umulig for Gud å få menneskene fromme og gode ved hjelp av lovbud, trusler og straff – noe som kun ville strekke til en utvendig fromhet, mens trusler og tvang innvendig kun virket forøket uvilje mot Gud – så sa han ved seg selv: Jeg vil gripe saken an på en annen måte: Jeg vil vise menneskene så mye godhet at de simpelthen ikke kan la være med å elske meg. Jeg vil slette ut deres misgjerninger og aldri mer komme deres synder i hu – da vil de elske meg. Jeg vil slutte en ny pakt med dem: Jeg vil gi dem min sønn. Han skal for deres regning oppfylle loven og til sist på forbannelsens tre gå inn under den fordømmelse de har fortjent, slik at de derved er løst fra enhver forpliktelse overfor loven. Og så vil jeg forsikre dem om min evige kjærlighet og om deres evige salighet hos meg i himmelen. Når de tror dette, vil de elske meg og være både salige og hellige. Dette er den pakt jeg vil slutte med dem, sier Herren."

Om samme Guds nådefulle råd og evige pakt skrives det videre om av en mann med et klart evangelisk syn, nemlig dr. Anton:

"Loven er Guds uforanderlige vilje, uttrykt i ord. Dens sannhet kunne derfor kun skje fyldest ved en hel og fullt gyldig lovoppfyllelse. Nå kunne imidlertid lovgiveren umulig vente av det falne menneske

at det selv skulle være i stand til å oppfylle loven. Derfor lot han i sin evige barmhjertighet og trofaste kjærlighet sin fordring på fullkommen rettferdighet hos mennesket falle. Men dette var kun mulig ved at han i sin guddommelige visdom fant en annen utvei, hvorved loven fremdeles kunne ha sin ære i behold. Han ga oss sin sønn til å oppfylle loven.

Ved denne ordningen har ikke loven tapt noe. Tvert imot, den har snarere vunnet, både i oppfyllelse og i ære.

Da nå Gud har anerkjent Kristi betaling, er ingen ytterligere fyldestgjørelse nødvendig for vår frelse. Loven vanæres heller ikke, verken av Kristus eller av dem som mottar ham. Også i alle andre menneskers omdømme skal loven, når det spørres etter hva det kostet å tilfredsstille dens krav, nyte samme ære som før. Hos de troende, som er skjult i Kristus og 'har del i hans fylde', har loven således intet mer å kreve."

Når synden er sonet og lovens krav oppfylt, så har heller ikke den troende lenger noen grunn til å frykte for Guds vrede. Han er omsluttet av en guddommelig kjærlighet og faderlig omsorg, en omsorg så stor at ingen menneskетanke er i stand til å fatte den eller tro den. For "Gud er kjærlighet", og denne kjærligheten hindres ikke lenger av synden eller av loven.

"Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere. Hvor mye mer skal vi da, etter at vi er rettferdiggjort ved hans blod, ved ham bli frelst fra vreden. For ble vi forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender, skal vi så mye mer bli frelst ved hans liv, etter at vi er blitt forlikt." (Rom 5,8–10).

Med andre ord: Når Gud på et tidspunkt, da vi ennå var "syndere" og "fiender", på et tidspunkt da ingen forsoner talte vår sak, dog elsket oss så høyt at han ga sin enbårne sønn, hvor mye mer skulle han da ikke elske oss nå, når synden er sonet og Guds Sønn er vår talsmann. Vi er, sier Skriften, "ett legeme og en ånd med ham", og "Ingen har noen gang hatet sitt eget kjød, men han nærer og varmer det, slik også Kristus gjør med menigheten." (Ef 5,29).

Hemmeligheten ligger i at et frelst og troende menneske er Guds eget verk. Gud har skapt det, gjenløst det, omvendt og helliget det, og enhver vil ganske naturlig elske det hans egne hender har frembrakt.

Vår store feil er at vi ser på oss selv og vår egen fortjeneste. Om Gud skulle se det på det samme, ville intet menneske bli frelst. Men like så visst som at Gud ikke kan lyve, så ser han ikke på noe menneskets egen fortjeneste når det tror på hans sønn. Han ser dem i Sønnen, og i ham er de til behag og dyrebare i hans øyne.

"Fordi du er dyrebar i mine øyne, fordi du er aktet høyt og jeg elsker deg," sier Herren i Jesaja 43, 4. Og til hvem blir det sagt? Til en som var så hellig og from at han var verdt Guds kjærlighet?

Nei – for Herren sier videre i samme kapittel: "Men du har ikke påkalt meg, Jakob, så du gjorde deg umak for meg, Israel! – Du har ikke kjøpt kalmus-krydder til meg for sølv og ikke mettet meg med dine slaktoffers fett. Du har bare trellbundet meg med dine synder, og plaget meg med dine misgjerninger. Jeg, jeg er den som utsletter dine misgjerninger for min skyld, og dine synder kommer jeg ikke i hu."

Fri fra synd, fri fra lovens dom, fri fra Guds vrede og gjenstand for Guds inderlige kjærlighet – om et menneske dette kan sies om ikke er salig, hvem kan det da sies om? "Nå er vi Guds barn," sier Johannes i 1 Joh 3,2.

"Si meg," sier Prætorius, "hvis ikke jeg er salig allerede nå, men i likhet med de vantro skal vente med å bli det til min siste stund – hva er da Kristus? hva er alle Guds tilsagn og løfter? hva er min dåp og min nye fødsel? Hva er min tro på Jesus? Hvorfor har han gitt meg sin Hellige Ånd? Hvorfor har han gitt meg sitt legeme og blod? Hvorfor takker jeg ham? Hvorfor er jeg glad? Hvorfor kaller jeg Gud min far? Alt dette sier meg at jeg er salig – skjønt jeg ennå ikke nyter min salighet hjemme hos Gud. Det er dog fullt ut like sikkert, som om jeg allerede var i himmelen."

Den som slik allerede er et Guds barn, og allerede her er fritatt fra å dømmes etter loven, han skal også ved den endelige dom være fri.

Når Herren sier at han vil "kaste alle våre synder i havets dyp og aldri mer komme dem i hu," så kan vi trygt regne med at de heller ikke vil bli dratt fram på den ytterste dag. Det sier Jesus også indirekte i sin fremstilling av verdensdommen i Matteus 25. Kongen regner der opp en hel rekke med gode gjerninger som hans fars velsignede har gjort, men han nevner ikke deres synder med et ord.

Det er ikke tomme ord når Herren sier at han ikke lenger vil minnes deres synd (Jer 31,34). Det er det heller ikke når Jesus forsikrer: "San-

nelig, sannelig sier jeg dere: Den som hører mitt ord og tror ham som har sendt meg, han har evig liv. Han kommer ikke til dom, men er gått over fra døden til livet." (Joh 5,24).

Det vi her har betraktet, er ikke løst snakk. Det er den evige, uforanderlige Guds hellige pakt.

Ikke nok med at Gud har gitt oss løfte om nåde – hvilket i seg selv burde gjelde mer enn himmel og jord – han har til ytterligere sikkerhet gitt det form av en pakt, et testamente, og beseglet og stadfestet dette med sin majestetiske ed. "Da Gud så ville vise løftets arvinger desto mer klart sin uforanderlige vilje," sier Hebreerbrevets forfatter, "bekreftet han det med en ed, for at vi skulle ha en sterk trøst ved to uforanderlige ting, som utelukker at Gud kunne lyve – vi som har tatt vår tilflukt til å gripe det håpet som ligger foran oss." (Hebr 6,17–18).

Og Herren taler ofte om denne pakten. Han kaller den en fredspakt, og sier at det skal være en evig pakt, like så urokkelig som den pakt han opprettet med Noah. "For som Noahs flom er dette for meg. Likesom jeg sverget at Noahs flom ikke mer skal gå over jorden, slik har jeg nå sverget at jeg ikke vil være vred på deg eller skjenne på deg." (Jes 54,9).

At Gud vil holde den pakt han sluttet med Noah, er vi overhodet ikke i tvil om. Men at han aldri vil tilregne oss våre synder, vi som tror, det har vi mye vanskeligere for å tro. Og dog bekrefter Herren det igjen og igjen. "For fjellene kan vel vike, og haugene rokkes, men min miskunnhet skal ikke vike fra deg, og min fredspakt skal ikke rokkes, sier Herren, han som forbarmer seg over deg." (Jes 54,10).

Burde vi ikke da ta disse guddommelige forsikringene til hjertet? Burde vi ikke regne med Gud som en sanndru Gud og i tillitsfull trygghet feste lit til hans pakt?

Vi kan være like trygge for Guds vrede som englene i himmelen, og ingen engel i himmelen skjelver for Gud.

"Men englene i himmelen er syndfrie," innvender du.

Helt riktig. Men skulle ikke Guds evige pakt med sin sønn være like godt grunnlag for trygghet som englenes renhet? Kristus er dog mer enn alle engler til sammen. Så sant Gud ikke lyver når han taler om sin sønn som vår frelser og forsoner, så skal han ikke tilregne de troende en eneste synd til fordømmelse. Eller skulle Gud gå tilbake på det han gjennom flere årtusener har latt bli forkynt, og høyt og

hellig forsikret oss om? Skulle Gud forkaste den løsesum han selv har skaffet til veie, sin elskede sønn? Skulle han bryte sin ed?

Hvilken salig trygghet, hvilken himmelsk sabbatsro og hvile for en stakkars utmattet synders hjerte, når Den Hellige Ånd gjør disse velsignede sannhetene levende for ham! Det er om dette profeten taler når han sier: "Rettferdighetens verk skal være fred. Og rettferdighetens frukt skal være ro og trygghet til evig tid. Mitt folk skal bo i fredens bolig og i trygghetens telter og på sorgfrie hvilesteder." (Jes 32,17–18). Det er også det samme Paulus skriver om i Romerbrevet 8, 15: "Dere fikk jo ikke trelldommens ånd, så dere igjen skulle frykte. Men dere fikk barnekårets Ånd som gjør at vi roper: Abba, Far!"

Dette er samvittighetens frihet fra loven, en frihet som ikke er så fullkommen som den frihet vi eier for Gud – for vår tro er ufullkommen – men som dog er så viktig å verne om og bevare. Det er jo denne frihet, denne barnlige tillit til Gud, som er hjerteslaget i det nye menneskets liv, og som før sagt, den drivende kraft i helliggjørelsen. Og dessuten, så er denne troens fred den høyeste form for lovprisning vi kan gi ham for hans nåde, og den største og mest velkomne ære vi kan gi ham.

Å, om enhver kristen derfor ville legge seg på minne den sluttformaning apostelen gir til galaterne, etter at han har klarlagt for dem spørsmålet om deres frihet fra loven. Den lyder slik:

"Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast, og la dere ikke igjen legge under trelldommens åk." (Gal 5,1).

Mange – også oppriktige kristne – har fremdeles så liten forståelse av det åndelige livs egentlige vesen, at de ikke tillegger denne formaningen noen særlig betydning. De forstår ikke hvor viktig den er for liv og frelse, men mener at den gode apostelen, ved denne formaningen, kun legger for dagen en overdreven omhu for galaternes fred og velferd. De forstår ikke hvilken fare som ligger i at samvittigheten igjen legges under trelldommens åk.

Apostelen har en annen oppfatning av saken. Så sterkt understreker han denne formaningens betydning, at han sier at om du mister denne samvittighetens frihet fra loven, og igjen blir en trell under loven, om du igjen begynner å søke din rettferdighet i noe hos deg selv, og venter liv og helliggjørelse av loven, da har du "forkastet Guds nåde", du har "korsfestet Guds sønn igjen", du er "forbannet" og har

"fullendt i kjødet", du er en "trellkvinnens sønn", "kommet bort fra Kristus" og "falt ut av nåden".

Så ømtålig er dette spørsmål, at om du med vilje og forsett blander inn den minste smule av dine egne gjerninger som en nødvendighet for frelse, og ikke lar det Kristus har gjort være nok, så er troen spolert, for "en liten surdeig syrer hele deigen." (Gal 5,9).

Ettersom hele vår natur trekker i en selvrettferdig retning, og vi er så tilbøyelige til å overvurdere vår egen betydning i åndelige ting, burde det stå klart for hver og en, at faren for å bli fanget inn under loven ikke er så liten som mange i deres uvitenhet tror.

Til dette kommer at Satan vet veldig godt at med alt hva han ellers kan gjøre oss, så har han dog ikke vunnet noe så lenge vi forblir i troen – blir i fristaden Kristus. Først når det lykkes for ham å få oss bort fra Kristi kjærlighet og inn i lovtrelldom og vantro, slik at livet i Guds Sønn ebber ut, har han vunnet. Og da blir det døden for oss, selv om vi kanskje i det ytre bevarer et skinn av å leve.

Derfor kan det med sannhet sies at det djevelen dypest sett ønsker med sine angrep og sine fristelser, sin list og sin makt, er å få revet oss ut av barneforholdet til Gud, få oss lokket bort fra den frihet Kristus har frigjort oss til, og på ny legge oss under trelldommens åk.

I denne trelldommen kan djevelen lett føre mindre erfarne kristne inn i, bare ved å minne dem om at de er syndere, og at Gud hater og fordømmer synden.

Begge deler er unektelig sant. Men disse to sannhetene bruker djevelen for å avlede vår oppmerksomhet fra selve sannheten.

Selv om vi visselig er født på ny og slik er blitt helt nye mennesker med en ny og villig ånd, er likevel vårt kjød, vårt gamle hjerte, fortsatt fylt med all den ondskap som Adams fall førte med seg, og som kan spores i all vår ferd, i tanker, følelser, handlinger og ord. Den gir seg utslag i treghet til det gode, likegyldighet for Gud og vår neste, ulyst til ordet og bønnen, syndig begjær osv.

Når Guds ord nå feller dom over alt dette, og det ikke er mulig for meg å bli det kvitt, hvordan skal jeg da kunne tro at jeg likevel stadig eier Guds nåde og vennskap?

Fristelsen til motløshet og tvil blir spesielt sterk når djevelen holder frem for meg ord fra Guds egen munn, ord som synes å fordømme meg. Bibelen inneholder jo en mengde av de mest forferdelige trusler

mot de gudløse og hyklerne, og de som lever i falsk trygghet. Ettersom verden vrimler av den slags mennesker, må Guds ord nødvendigvis inneholde mye tale til dem.

Men den fattige i ånden, som tuktes av Guds ånd, finner jo alt mulig ondt hos seg selv. Det er han som er gudløs, det er han som hykler, det er han som bedrar seg selv. Dette blir våpen i djevelens hånd, som han bruker til å rette knusende angrep mot min arme tro.

For enhver kristen må dessuten lovens bud stå som en uforanderlig rettesnor for livet. Når man likevel stadig tar seg selv i å overtrå disse budene, hvordan skal man da kunne tro at man eier Guds nåde og vennskap?

Vi skal jo ikke bare vite, men også gjøre Guds vilje. Men med alt det nåden har virket i meg, så holder jeg likevel ikke Guds bud. Da rammes straks min samvittighet av lovens dom. Hvilken nåde og visdom som kreves – nei, hvilket under fra Gud må ikke til, om det skal lykkes å stå fast i troen på Guds nåde!

Det kan nok bli nødvendig å ta Guds nådepakt for seg og omhyggelig undersøke hva den går ut på. Da vil vi finne at alle disse dommer og trusler vi frykter for, kun er bestemt til å ramme dem som er utenfor Kristus. Det er synden og det utvortes mennesket de gjelder. Selve nådestanden derimot, angår de ikke, så lenge jeg bare er i Kristus.

Det Gud vil med sin lov, er å dømme og rette det som er feil i vårt liv. Han vil også med ytre midler tukte og straffe, for derved å komme synden til livs. Men på samme tid er jeg under en evig nåde. Han retter sin vrede mot synden, som jeg også hater, men han retter ikke sin vrede mot meg. Jeg er jo i Kristus fullkommen fri, jeg lever i daglig syndenes forlatelse og står innskrevet i himmelen som hans barn og arving.

Dette ga Jesus så klart til kjenne da han irettesatte sine disipler for den tretten som hadde oppstått iblant dem om hvem av dem som skulle gjelde for å være den største. Umiddelbart etter taler han nemlig til dem som om ingenting hadde skjedd. Han taler om deres æresplasser i himmelen (Luk 22,24–30).

Og Johannes sier: "Mine barn! Dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde. Og hvis noen synder, har vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige." (1 Joh 2,1). Hans vilje var at de ikke

skulle synde. Men om det likevel skjedde, skulle de vite at de hadde en talsmann i himmelen. Denne trøsten skulle de ikke la seg frarøve.

Det er veldig viktig å gjøre denne forskjellen klar for seg: la bare lovens bud og trusler gå ut over synden, men ikke den barnlige tillit til Gud. Bevar vissheten om den evige nåde i Kristus. Dette er den rette frihet fra loven.

Om dette sier Spener:
"De troende er fri fra loven i den forstand at de har en fullkommen og til alle tider gjeldende forlatelse for deres synd. Denne forlatelsen har to sider. For det første, når et menneske blir omvendt, så skal alle de synder det har begått før sin omvendelse – eller de synder som det muligens har begått og som har ført til at det har falt ut av deres nådestand – hvor store og svære de måtte være, så fullkomment forlates at de aldri mer skal kommes i hu. For det andre, så består forlatelsen i at så lenge et menneske blir værende i troen og altså ikke frivillig tjener synden, så skal både dets iboende fordervelse, de synder de dels på grunn av sin svakhet daglig begår – enten på grunn av forsømmelse og ufullkommenhet i utøvelsen av det gode, eller av syndig begjær, syndige tanker, handlinger og ord – alle disse synder som var mer enn nok til å fordømme om en ikke var i Kristus, de skal ved den guddommelige nåde aldri bli ham tilregnet, men for Kristi skyld anses som om de aldri hadde blitt begått. Det er dette som er grunntanken i Paulus' ord: Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus – de som ikke vandrer etter kjødet, men etter ånden (Rom. 8).

Kjødet, som i og for seg er underlagt lovens forbannelse, har de troende fremdeles i seg. Det egger dem også fremdeles til å vandre etter deres lyster, og vekker opp hos den troende, syndige lidenskaper og ondt begjær, lidenskaper og begjær som til tider resulterer i syndige handlinger, handlinger som i seg selv er fordømmelsen verdt. Men fordi de er i Kristus, fra hvem ingenting annet enn vantro og forsettlig synd kan skille dem, så har disse synder ingen kraft til å fordømme. For selv er de ikke under loven."

Det ligger noe så vidunderlig herlig i dette, og uten dette vil all annen trøst ha liten verdi. Om jeg enn vet at mine synder, også gamle grove synder, blir meg forlatt når jeg i sann bot erkjenner dem og

søker forlatelse for dem, så vil jeg dog bokstavelig talt ikke gjøre noe annet enn å måtte be om forlatelse, ettersom det ikke finnes et øyeblikk i mitt liv hvor jeg ikke synder. Dette ville bestandig holde oss nede i motløshet og angst, hindre oss i å frimodig vende vårt ansikt mot Gud og stjele vår kraft til det gode.

Men nå er det vår vidunderlige, herlige trøst, at så lenge vi blir i troen – og altså ikke gir synden den frihet den søker – så er vi så fullkomment fri fra loven at den ikke kan fordømme oss for de synder som fremdeles henger ved oss. For Kristi skyld, glemmer Gud våre synder, han glemmer dem så fullstendig som om de aldri noensinne hadde eksistert.

Som før sagt, så er synden i seg selv verdt fordømmelse. Men hos den som er i Kristus, blir den ikke tilregnet. Dette gjør ikke de troendes gudsfrykt og ydmykhet mindre, men tvert imot større, og det gir dem en vidunderlig frimodighet i troen, noe som er en betingelse for all åndelig kraft.

Teoretisk kunnskap om dette omtalte forhold er imidlertid ikke nok. Her gjelder det å anvende sin kunnskap i praksis når kampen står på. Og her må vi minne om en skjebnesvanger feil som spesielt yngre kristne er fristet til å begå. De anvender ikke deres kunnskap om Guds nådepakt når fienden gjennom loven og samvittigheten går til angrep, men gir rom for enhver innskytelse, og blir slik et bytte for tilfeldige inntrykk. Dette er ikke det samme som "å ta vare på Guds ord", eller å "styrke hjertet ved nåden."

Vi kan derfor ikke høyt nok prise den visdom som taler ut av den preken, hvor Luther lærer hvordan vi skal svare loven og djevelen når vi på urettmessig måte angripes i vår samvittighet. Med mange og kraftige ord slår han fast hvor nødvendig det er å skille mellom to ting: samvittigheten og troen på den ene siden, og vårt liv og vandel på den andre.

Når det gjelder troen og samvittigheten, skal vi holde loven fra livet, såfremt vi ønsker å bli bevart i friheten. Vi skal betrakte det som en sak som én gang for alle er avgjort, at i oss selv er vi bare synd, og at vår rettferdighet etter loven intet er verdt. I stedet har vi en helt annen rettferdighet som vi skal bestå for Gud med. Det er den rettferdighet, at Guds Sønn har vært under loven og blitt en forbannelse for oss.

Når det derimot gjelder vårt liv, så skal vi ydmykt lytte til lovens veiledning og nøye bøye oss under dens tukt. I troen og samvittigheten skal det herske en frihet, som om det aldri var gitt noen lov, verken ett eller ti bud. Men med hensyn til vårt levned, så skal vi være treller, men ikke av frykt for straff eller i forventning av lønn, men av hjertens lyst og kjærlighet, i glad takknemlighet for vår dyrebare frihet fra loven.

"På denne måten," sier Luther, "må en kristen lære å regjere sin samvittighet for Gud. Han må ikke la den bli fanget inn av noen lov, og hvis man vil anfekte hans tro, må han sette seg til motverge og gjøre slik Kristus gjør her: han stiller seg i dette spørsmålet så steilt, at ingen Moses eller lovdriver er i stand til å komme noen vei med ham, skjønt han for øvrig er det mest ydmyke, milde og vennlige menneske man kan tenke seg."

Slik bør også vi gjøre, men dette er en stor og vanskelig kunst som ingen, unntatt Mesteren selv, mestrer til fullkommenhet. For djevelen driver sitt spill i vårt kjød, når han tar oss på samvittigheten og krever oss til regnskap for hva vi har gjort eller ikke gjort.

Dette gjelder i en særlig stor grad dersom det har lykkes for ham å føre et menneske inn i en eller annen grovere synd. Da kan han innbille dem at de helt har falt ut av nåden, og at det nå må en ny, spesiell opplevelse til for at de igjen skal kunne tro seg frelst. Denne mystiske opplevelsen venter de imidlertid forgjeves på. Tvert imot virker loven, slik den pleier når samvittigheten er bundet i vantro, en besynderlig kulde og tørrhet i følelsen.

Dette gjelder også når en kristen, hvis oppriktighet det ikke er tvil om, på et visst punkt har en vanskelig natur å kjempe med, en natur han aldri blir kvitt. Tross all hans gråt og bønn og bruk av de nådens midler Gud har gitt oss, overrumples han bestandig av denne bestemte synd. Og djevelen innbiller ham at dette er det samme som å gi synden herredømmet, eller å "gjøre synd".

I begge disse tilfeller, kan denne vår fiende på det mest forferdelige pine og plage et menneske. Dag og natt fylles dets sjel med en mengde trusler om Guds vrede og forbannelse, slik at det tror seg å være den største synder på jord.

Hvordan skal jeg nå under slike vanskelige forhold unngå å bli en trell under loven?

Jo, nå gjelder det om å være rustet med de rette våpen. Nå gjelder det å "stå ham imot, faste i troen!" (1 Pet 5,9), og si: "Om også min synd var dobbelt så stor som den er, så skal min Herre Kristus dog ikke kunne gjøres til en synder. Hans blod og hans sanndruhet vil jeg dog vise den ære jeg skylder.

Jeg minnes fremdeles den evige Faders ord: 'Om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull.' (Jes 1,18). Og om jeg fremdeles over lang tid ikke skulle føle noe særlig i mitt hjerte, så vil jeg dog la hans ord stå fast som guddommelig sannhet.

Vik bort, Satan! Så lenge Kristus lever, skal ikke synden fordømme meg. Og hvis synden, slik du påstår, var noe jeg gjorde av meg selv, så skulle jeg ikke felle mange tårer over den (Rom 7,20). Og hvordan vil du, du falske ånd, gjøre meg til en helgen på en slik bakvendt måte som ved å minne meg om at jeg har syndet? Jeg har jo aldri selv ment at jeg var syndfri. Det er jo for lenge siden forbi med min egen rettferdighet for loven.

I spørsmålet om min stilling for Gud, dreier det seg altså ikke om hva jeg er, gjør eller har gjort. Her gjelder bare hva min herre Kristus har gjort for meg, samt hva han fremdeles er og gjør som min talsmann hos Faderen. Vi er nå i brudekammeret, hvor brudgommen bør være alene med bruden."

"Fremdeles dundrer loven bestandig på døren og sier: Du skal dog også selv være hellig og from og holde Guds bud, om du skal bli frelst.

Det er sant at jeg bør være hellig og holde Guds bud, men når det gjelder tillegget: 'for at du skal bli frelst', så vil jeg slett ikke høre på deg. For i spørsmålet om min frelse, gjør mitt liv og mitt levned ingenting, fra eller til. Det er dog en kjensgjerning at jeg ifølge loven er fortapt – men også at jeg har en fullkommen rettferdighet i min dyrebare brudgoms fullbrakte verk. Han har i mitt sted oppfylt alt hva du noensinne kan kreve. Jeg verken vil, eller våger å komme frem for Gud med noen annen rettferdighet enn hans."

"Når det gjelder mitt levned, så skal du være velkommen med dine påminnelser. Påminn meg for eksempel gjerne om å være barmhjertig, tålmodig, ydmyk, ren, villig til å tjene osv., når det gjelder forholdet mitt til min neste. Men her, hvor det gjelder mitt forhold til

Gud, vil jeg ikke vite av deg. For da har jeg en annen fullkommen, ja guddommelig rettferdighet, priset være min Herre Jesu navn."

"På denne måten vil en kristen kunne verne seg, og holde stand imot djevelens innskytelser og lovens trusler, også med tanke på fortidige og nåværende synder. Vil nemlig loven angripe min samvittighet og fornekte min nådestand, da står jeg dristig opp imot den og sier: Jeg vil gjerne gjøre gode gjerninger når jeg ferdes blant mennesker som trenger dem. Men her, hvor det dreier seg om min stilling for Gud, vil jeg ikke vite av dem. For her gjelder intet av det som er mitt, men alene min Jesus."

Men hva om det skorter på nettopp dette punktet? Hva om jeg ikke tjener min neste med gode gjerninger, slik jeg bør?

Det er alvorlig nok, og vel verdt om det skjedde en forandring til det bedre. Ved et mer årvåkent liv, ville også angrepene på din samvittighet bli mindre voldsomme. Men skal du frelses, er det fremdeles nødvendig at du med vold og makt feier alle innvendinger til side, og vurderer Kristus høyere enn ditt eget arme "jeg". Ellers er du for tid og evighet fortapt. Ved troen kan alt bli godt. Vantro fører kun til død og fordømmelse.

Det skal også tilføyes, at dette velsignede budskapet om friheten fra loven, aldeles ikke er ment for harde, formastelige og ubrutte hjerter, som kun altfor godt forstår seg på kunsten å tro. Det er heller ikke for dem som, i ly av en skjønn evangelisk bekjennelse, vil ha frihet også for kjødet, til å leve etter kjødet. Nei – "som frie skal dere ikke være slike som bruker friheten som påskudd til å gjøre ondt, men som Guds tjenere," sier Guds ord (1 Pet 2,16).

Hos de sanne kristne er vel kjødet skrøpelig. De kan falle og synde, men de har dog en gudsfryktens ånd som gjerne tar imot formaning og villig forsøker å følge den. De derimot, som med deres tale om frihet, kun vil forsvare et verdslig og kjødelig vesen, de har ikke Guds Ånd.

Men Paulus formaner også de troende til ikke å la seg forlede av sitt svikefulle hjerte til å misbruke denne herlige friheten: "For dere ble kalt til frihet, brødre. La bare ikke friheten bli et påskudd for kjødet, men tjen hverandre i kjærlighet." (Gal 5,13).

Måtte alle Guds barn i tide ta også denne formaningen til hjerte! Det er en svært vanlig svakhet hos oss at vi er bundet der vi burde være

frie, nemlig i samvittigheten, og altfor frie der vi burde være bundet, nemlig når det gjelder kjødet.

Ettersom vi for evig er fri fra lovens dom, la oss da inderlig elske lovens bud, slik at vi med et glad sinn og i kjærlighet tjener vår neste! Og la oss vokte oss for å bedrøve Guds Ånd ved å synde mot hans hellige bud!

Våk og be! Ser du fristelsen nærme seg, så fly! Fly gjerne og villig – hos Gud skal du finne en åpen favn og en evig nåde.

Men har du vært så ulykkelig at du har falt, så vit at du har en talsmann hos Faderen. Hos ham er oppreisning, nåde og trøst, og søker du ham, skal du ikke gå til grunne, men fornyes i ditt forsett om å være bedre på vakt.

Slik vil livsveien forme seg for oss. Herren være med oss på denne veien vår, og bevare oss fra grøftene, både på venstre og høyre side.

Om Carl Olof Rosenius

1816–1868

Carl Olof Rosenius (1816–1868) var en svensk lekpredikant og forfatter, og en av de viktigste skikkelsene i den nyevangeliske vekkelsen i Norden. Han var prestesønn fra Västerbotten og begynte å studere teologi i Uppsala, men ble i stedet predikant i Stockholm.

Fra 1842 og resten av livet redigerte han bladet *Pietisten*. Der skrev han artikler og betraktninger om lov og evangelium, om rettferdiggjørelsen ved tro og om livet i Guds nåde. Han var også med på å grunnlegge Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen i 1856.

Skriftene hans ble lest i hjem og bedehus over hele Skandinavia, og de fikk stor betydning for lekmannsbevegelsen i Norge. Artiklene her er oversatt fra den danske utgaven av hans samlede skrifter.